

BUENOS AIRES

DECEMBER 1977

La Vida Espiritual

**Duhovno
življenje**

Jesús es el me

Jesús es verdad
única y exclusiva.
en todo a sus her
palabras de la Ca
el Cristo, el Un
Hijo del hombre
o sea, el "Hom
establecer su f

En Jesús
bres. En El
En El se
somos bend
nos ha dic
entre las
y nosotr

Crist
cia
Y
dic
P
c

DA BI BIL TUDI LETOŠNJI BOŽIČ ZA VSE NAŠE CENJENE SODELAV-
CE, NAROČNIKE, BRALCE IN PRIJATELJE POBUDA IN POMOČ ZA
OSEBNO RAST, ZA DRUŽINSKO POVEZANOST IN ZA IZVRŠEVANJE
DOBRIH DEL, ŽELITA

UREDNIŠTVO IN UPRAVA DUHOVNEGA ŽIVLJENJA

Adventni čas v naših družinah

Omenili smo že, da je po besedah Pavla VI. družina „domača Cerkev“ in da ji vprav zato tudi v domačem krogu pripada življenje s Cerkvijo, z liturgičnim letom.

„Praznovanje cerkvenih časov in praznikov odlično vzgaja majhne otroke“. Tako je naslovljeno posebno poglavje o doživetju družinskega liturgičnega leta v knjigi „Krščanski zakon“ — Knjiga za poročence, ki jo je izdala v Ljubljani Komisija za pastoračijo družine. Tam beremo: „Pravilno obhajanje cerkvenih časov in praznikov odločilno vpliva pri razvoju otrokovega življenja po veri. Kdor ne zna več praznovati, mu manjka nekaj, kar ga napravi za človeka. Neobhodno potrebno je, da se v družinah pravilno obhajajo cerkveni časi in prazniki. Brez tega je verska vzgoja otrok težko prizadeta.

Pri vsakem praznovanju pa morajo starši uvesti otroke v smisel praznika. Za praznike mora biti vse lepo in slovesno: prostor, obleka, razpoloženje, vedenje. Praznovanje naj bo vedno skupno. Manjkati ne sme slavnostni obed, za katerega niso bistvena izbrana jedila in pijače, temveč lepo razpoloženje. Poudari ga kratek „nagovor“ o prazniku in program, ki

je podoben obredu. Ob večjem prazniku ne sme manjkati medsebojno obdarovanje. Versko razpoloženje se seveda ne sme izroditi v pretirano veseljačenje.“

Cerkveno liturgično leto zajema s svojim praznovanjem in z obredi vse velike skrivnosti o stvarjenju človeka in o njegovem grešnem padcu, o odrešenju in posvečenju. Obsega dve večji obdobji: božično in velikonočno.

Božično obdobje nas vodi od božje napovedi odrešenja prvima človekoma v raju skozi tisočletno željno pričakovanje Odrešenika mimo čudežnega spočetja Device Marije do Jezusovega rojstva in njegovega darovanja v templju (svečnica).

Velikonočno obdobje pa nam pomaga podoživljati največjo skrivnost odrešenja samega, Jezusovo trpljenje in smrt na križu. Njegovo zmagoslavno vstajenje in po vnebohodu prihod sv. Duha z njegovo milostjo v nas.

Življenjsko važna naloga družine je, da bo vsa ta skrivnostna drama v svoji ponovitvi v liturgičnem koledarju doživeta tudi pod domačim krovom, v družinskem občestvu. Starši se morajo zavedati te velikanske odgovornosti, ki jo imajo do otrok.

Božično dobo pričenjamo z adventom — pričakovanjem Odrešenikovega prihoda.

Povzemimo nekaj momentov iz te liturgične dobe, ki naj odmeva-
je tudi v našem družinskem živ-
ljenju.

Pričakovanje Odrešenika! Na-
ša domača pesem poje: „Štiri ti-
soč let preteče, zemlja v temi še
ječi. Slednjič zor napoči sreče,
dan rešenja se svetli...“ Ljudska
tradicija je to misel lepo vpletla
v domač adventni venec, ki ga tu-
di danes brez posebnih težav
spletemo za začetek adventa, da

bo visel v družinskem prostoru s
štirimi svečicami na svojem robu
in predstavljal štiri adventne ne-
delje. Te naj bi odgovarjale „šti-
ritisočletnemu“ hrepenečemu pri-
čakovanju. V zapovrstnem redu
bomo vsako nedeljo prižgali po
eno svečico več med družinskim
obedom in ob večerni skupni mo-
litvi. Tako bo tudi v naših malih
že rastlo pričakovanje, da zagore
vse štiri svečice in bomo prižgali
tudi lučke pri — jaslicah.

Ob razlaganju adventnega pri-
čakovanja bosta oče in mati sku-
šala svojim malim približati misel

Sv. Miklavž (Jurij Šubic)

o Detetu Jezusu, ki je iz ljubezni do nas vseh prišel ves reven in ubog na svet in bil ob rojstvu položen v jasli, ker zanj drugje — ni bilo prostora. In že ob samem rojstvu se nam iz daljave svetlika slutnja o Križu in Kalvariji... Dete Jezus — Ljubezen — Žrtev za nas... V nestrpnem pričakovanju štirih adventnih tednov mu vsaj malo izkažimo svojo hvaležnost in mu vrnimo ljubezen za ljubezen, žrtev za žrtev! Skozi vse adventne dneve bomo zato skrbno mislili na to in bomo vsak večer pomagali našim malim, da bodo zapisovali svoje dnevne žrtvice ali pa prilagali slamico k slamici, da jih bodo na sveti večer Jezusu položili v jaslice. Morda bo kdaj pa kdaj zaradi neubogljivosti čez dan in podobno kakšna šla tudi — v zgubo...

Odrešenje nam je prišlo po Devici Mariji iz Nazareta, ki je angelu Gabrijelu na njegovo označenje o božjem materinstvu Odrešenika odgovorila: „Glej, dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi!“ Skušali bomo našim malim prikazati veliko božjo milost Mariji, ki je bila izvoljena za Mater Jezusu — Odrešeniku sveta. In Njej v počastitev se bo še posebej pogosto oglašala ta čas v družini molitev angelovega češčenja ali pa prisrčna naša pesem „Je angel Gospodov oznanil Mariji“.

Zelo udomačeno je bilo vse do zadnjih časov nošenje Marije po

naših družinah. Ohranjeni obred z vsem običajnim besedilom in svojimi dramatičnimi prizori je danes vsaj v velikem mestnem okolju dokaj otežkočen in se zelo opušča. A starši bodo vendarle vsaj ob večerih, ko bo zbrana vsa družina, poiskali primeren način, da bodo navzočim pripovedovali o potovanju Jožefa in Marije v Betlehem, o iskanju prenočišča, o neusmiljenih ljudeh ali pa bodo izbrali primerno čtivo, ki ga v našem tisku ne bo manjkalo (Duhovno življenje, Božje stezice i. p.).

In končno: iz omare bomo vzeli shranjene jaslice in skrbno pregledali z malimi, kaj bi bilo treba popraviti, kaj novega oskrbeti, kaj morda dokupiti. Porodile se bodo tudi malim nove domislice, ki jim bodo poživljale misel na božično skrivnost... Poiskali bomo proste trenutke sredi družinskega življenja, da bomo vse skrbno pripravljali, zraven pa obnavljali razlago božične misli.

Prišel bo tudi Miklavžev večer. O miklavževanju, ki je tako zelo udomačen in mikaven otroški praznik pri nas, pravi navedena knjiga „Krščanski zakon“ med drugim: „Proč z varanjem; kajti varati nima nihče pravice, četudi bi hotel s tem doseči kaj drugega“.

Sv. Miklavža prikazujmo otrokom kot dobrotnika, ki je pomagal revežem in jim dobrote delil nepoznan. Zato si v spomin nanj tudi danes nadenejo določene ose-

Marijino popotovanje (Maksim Gaspari)

be njegovo obleko, da kot nepoznani delijo darila. In jim pravimo Miklavž.

Vzpodbujajmo za ta praznik naše male, da bodo tudi sami med sabo pripravljali obdarovanje. In pa — nikar jim ob misli na dobrotljivost ne kratimo veselega in blagega razpoloženja z Miklavževim „izpraševanjem“, grajanjem in — s parklji!

Knjiga „Krščanski zakon“ nasvetuje, da bi se ob skupni večerni molitvi lahko svetniku priporočili: „Sveti Miklavž, tvoj god smo tako lepo praznovali. Hvala ti! Pomagaj nam, da te vedno posnemamo in tudi sami drugim pomagamo ter delamo veselje, kakor si ga delal ti!“

Dodajmo še, kako so se „svoje

čase“ naši ljudje vestno postili v adventnem času, se vzdrževali veseljačenja celo večernega petja na vasi... Hodili so vkljub vsem vremenskim neprilikom v zgodnjih jutranjih urah v zimski temi — na deželi tudi iz najoddaljenjših krajev na faro k zornim mašam. Danes imamo pa ob delavnih dneh že v mnogih primerih samo večerne maše. Ob jutranjih urah za to ni več časa... Pa bomo vsaj v družinskem krogu posvečali več pozornosti in časa skupni molitvi ob trenutkih, ko bo zbrana vsa družina! Včasih se človeku porodi vprašanje: ali nas bo za vsa naša opuščanja Gospod „imel za izgovorjene“?

Božidar Bajuk

Advent

Odpre naj se zemlja
in naj požene
Rešenika!

V zraku
si čutil
prihajanje,

snegá,
Nekóga.

Nekje na kraju zavesti
so svete knjige
sodile
kričavost ulic
in naših lastnih
besedí.

A če si hotel v tišino,
ni bila prostor,
ki te, odprt,
že čaka,
bila je jasa,
ki si jo moral
sredi gošče
sam
izsekati.

Potem se je
zazrla v nebo,
nema,
a si v njej čutil
neizgovorjeno:
„Vi, oblaki,
ga rosíte!“
Od zemlje
zares ni ničesar
pričakovala.

Hrepenenje
pa ni hodilo
daleč:

le do otroka,
gorkega,
ki so se mu modre oči
ustavljale
na voleku
in materi.

Zdaj nam srce
v tišini
hodi na konec
časov
in gleda
skozi mraz
brez rožnatosivih
jutranjic
trpko,
utripajočo
zemljo:

„Prihajaj, Gospod,
v vse težjem plazu luči
prihajaj,

presvetljuje
slepe prvine
svetá:

našo temno
kri,
usihajoča
srca krajev,
goste
kalnovijolične
mrtve
sence!

Pod prazninami
v prašnem rdečem,
ki segajo
v zenice,
v glasove in kamne,
sprosti,

Notranja lepota božje Matere

Bogoslovni strokovnjaki pišejo, da je povzetek vseh pobožnosti do Marije češčenje njenega brezmadežnega Srca. Sv. Janez Vianney je rekel, da je iz tega Srca že toliko prejel, da bi že davno moralo biti izčrpano, če bi ne bilo neizčrpno.

Češčenje Marijinega Srca se je v Cerkvi razvijalo vzporedno s češčenjem Jezusovega Srca. Njuni začetki segajo v 12. krščansko stoletje. Zavzet pospeševatelj liturgičnega češčenja presvetih Src je bil v 17. stoletju prenovitelj verskega življenja v Franciji sv. Janez Eudes. Novo pobudo za češčenje Marijinega Srca je dalo zasebno razodetje v Fatimi leta 1917. Papež Pij XII. je leta 1942

čistino kalí,
vzemi jo vase,
neustavljivo poganjaj
iz obljubljene
zemlje!“

Ko ko bo na koncu časov
eno
z zelenim vesoljem,
se mu bo luč
še vedno hranila
iz črne
prsti.

Vladimir Truhlar

ves svet posvetil Marijinemu brezmadežnemu Srcu. Jugoslovanski škofje so svoje škofije posvetili temu Srcu pred tako imenovano Lukovo Marijino podobo v cerkvi Marije Velike v Rimu med zadnjim koncilom.

Kakor pri češčenju presvetega Jezusovega Srca častimo Jezusovo notranje življenje, predvsem njegovo ljubezen do nas, podobno pri češčenju Marijinega Srca ne častimo le njenega telesnega srca, temveč njeno notranje življenje, predvsem njeno ljubezen do Boga in do ljudi in njeno krepostno življenje.

Tako uporabljaj besedo srce sveto pismo in tudi naša vsakdanja govornica. Tako, ko govorimo npr. o čistem, plemenitem ali materinem srcu, mislimo na človekovo notranjost, iz katere izvirajo vidna znamenja in zunanja dejanja. Telesno srce je sicer nevidno, pa najvažnejši notranji organ, ono ohranja vse telesno življenje.

Podobno je z našim duhovnim življenjem. Vsa naša zunanja dejanja izhajajo iz naše notranjosti, iz življenja duše. Iz „srca“ prihajajo naše še tako tihe misli, sodbe, mišljenje, prepričanje, dejanja razuma in volje in tudi vzgibi čustev. Častiti Marijino

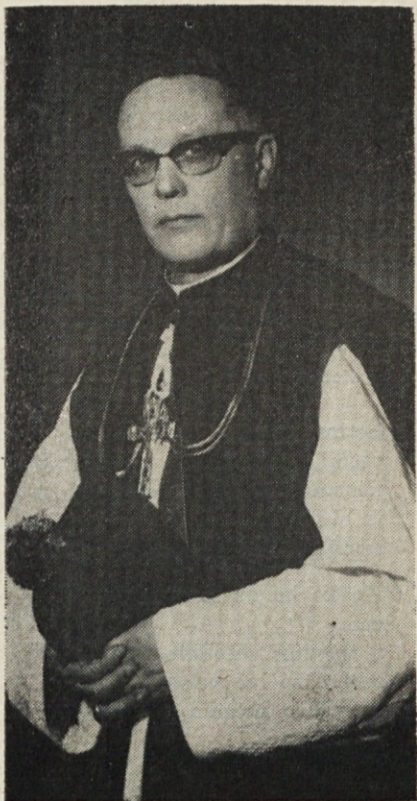
Srce se torej pravi, občudovati in častiti in premišljevati Marijino notranje, duhovno življenje z vsemi njegovimi krepostmi, ki so vodile Marijina zunanja dejanja.

Polna milosti in kreposti

Posamezne Marijine kreposti so dokaj jasno omenjene v evangeliju. Po svetem pismu jih naštevava tudi papeževo pismo o Marijinem češčanju. Marija se je v junaški meri odlikovala v vseh krepostih, v veri, upanju in ljubezni ter vseh нравnih krepostih. Pri angelovem oznanjenju se kaže njena razumnost, ponižnost, čistost in pobožnost, vera in predanost božji volji. Pri obiskovanju je pokazala veliko ljubezen do bližnjega, požrtvovalnost in, ko je zapela svojo pesem Magnificat, hvaležnost in poveličevanje Boga; ob Kristusovem rojstvu potrpežljivost in skromnost, zadovoljstvo z malim in zvesto spolnjevanje materinskih dolžnosti. Pri darovanju v templju je pokazala pokorščino božji postavi, pripravljenost za odpoved in žrtve. Na begu v Egipt se je znova pokazala njena brezpogojna pokorščina božjemu povelju, vdanost v božjo voljo in popolno zaupanje v božjo previdnost. Na ženitnini v Kani je pokazala ljubezen, skrbnost za druge, dobroto in ponižnost. Na Kalvariji je srčno stala poleg Jezusovega križa in v ljubezni do Očeta in do ljudi Jezusa darovala. Ko so apostoli pričakovali Sv. Duha, je bila

z njimi v molitvi združena. Vse življenje jo je odlikovala deviška čistost in zvesta zakonska ljubezen do moža sv. Jožefa.

Vse te Marijine kreposti so izvirale iz njene žive, neomajne vere, globoko zakoreninjenega upanja in njene plamteče ljubezni do Boga. Vse te kreposti so bile ne le izreden božji dar, temveč tudi njeno zasluženje, združeno z mnogimi žrtvami in trpljenjem. Pod križem je stala kraljica mučencev. Zaradi njene izredne svetosti jo

pa po pravici nazivamo kraljico vseh svetnikov.

To notranjo Marijino lepoto radi ponazarjamo s podobami Marijinega Srca. Te predstavljajo na njenih prsih vidno njeno telesno srce, okrašeno z različnimi simboli. Iz srca se dvigajo ognjeni plameni, ki pomenijo Marijino vročo ljubezen do Boga in do ljudi. Srce prebada meč, ki spominja na veliko Marijino trpljenje, ki ga je prestala pod križem svojega sina Jezusa, kjer se je izpolnila preroška napoved starčka Simeona. Srce ovija končno venec belih rož, ki ponazarjajo Marijino brezmadežno čistost in druge njene kreposti.

Kako Marijo častimo

Marijino brezmadežno Srce častimo s tem, da se mu posvetimo. O tem je zapisal papež Pij XII.: „Posvečenje Materi božji je popolna podreditev samega sebe za vse življenje in za večnost in to ne le čustvenega značaja, temveč učinkovito darovanje.“ Drugič častimo Marijino Srce s tem, da zadoščujemo temu z grehi žaljenemu Srcu. To oboje opravljamo na prve sobote v mesecu.

Pavel VI. piše v pismu o Marijinem češčenju: „Pobožnost do preblažene Device Marije je v Cerkvi bistveni del krščanskega bogoslužja. Češčenje Device Marije, ki je podrejeno češčenju božjega Zveličarja in z njim pove-

zano, ima veliko dušnopastirsko učinkovitost in vsebuje moč za prenovitev krščanskega življenja. Marija, ki je popolnoma prosta vsakega greha, navaja svoje otroke, naj z odločno voljo premagujejo greh. Ta osvoboditev od zla in sužnosti greha je nujen pogoj za sleherne prenove krščanskega življenja.“ Ko se torej prizadevamo za prenovo Cerkve med nami, moramo Marijo vse bolj častiti in se zato predvsem varovati greha.

Pobožnost do svoje nebeške matere pokažimo letos, ko obhajamo 70-letnico kronanja njene podobe na Brezjah, tudi s tem, da radi romamo na Marijina božja pota in tam prejmemo zakramente. Marija nas mora voditi k Jezusu.

K zares krščanskemu življenju, zlasti k večji pobožnosti naj nas končno spodbuja prepričanje cerkvenih pisateljev in učiteljev, da je češčenje Matere božje znamenje izvoljenih. Tako učijo tudi papeži. Pij XII. je zapisal: „Češčenje deviške božje Porodnice je po trditvi svetih mož znamenje božje izvolitve.“ Isti papež in za njim Janez XXIII. sta preroško trdila, da je naša doba cerkvene zgodovine Marijina doba. Zato ne zanemarimo nikoli milosti, ki nam jo božja previdnost v teh časih nudi.

(Iz pastirskega pisma ljubljanskega nadškofa dr. J. Pogačnika, 3. del).

Nas^v božič^v v zdomstvu

Božič — najlepši, najprisirčnejši, najtoplejši družinski verski praznik!

Pesnik bi moral biti, umetnik, da bi mu našel pravih, izbranih besed za vso njegovo iskreno preprostost pa za vso vzvišeno veličino, ki jo vsebuje!

In kako naj ga praznuje naš človek, kako naša družina v zdomstvu?

V odgovor mi odmeva preprosta Mihelčičeva božična pesem, ki poje:

„Nocoj, nocoj je sveta noč
in vse tako je kot nekoč...“

Dá, predraga sestra in brat! Če hočemo doživeti božič v vsej njegovi sveti skrivnosti, da bo tudi v naših srcih in po naših družinah zaživel svetonočno veselje z betlehenskimi poljan, nam je potrebno samo dvoje:

pripravimo se na božič, da bo pod našim domačim krovom tako, kot je bilo „nekoč“ — pred dva tisoč leti, in pa tako, kot je bilo „nekoč“ po domovih naših dedov. Pripravimo v naši družini pristen slovenski božič in pridružimo se psalmistu, ki poje (Ps. 131, 6—7):

„Slišali smo, da je skrinja zaveze
v Betlehemu,
našli smo jo zunaj na poljanah.

Vstopimo zdaj v Gospodovo
bivališče
in se poklonimo pred Bogom.“

Prepustimo svoje srce, da ga prevzame duh tiste preproščine, ki nam jo evangelist Luka opisuje za samo sveto noč na poljanah okoli Betlehema, tam med čredami ovac z njihovimi skromnimi pastirji; pa tam v revnem hlevcu, kjer je Marija „porodila sina prvorojenca, ga povila v plenice in položila v jasli, ker zanja ni bilo prostora v prenočišču.“

To je tista pretresljiva svetonočna preproščina, ob kateri se je med polnočnico svetniški arški župniknik Janez pri branju evangelija od ganjenosti — razjokal...

In to preprostost — pa globino svete božične skrivnosti so znali zajeti in doživeti naši dedje, so znale doživljati že v davni preteklosti naše slovenske družine — ob jaslicah.

Niko Kuret v svojem delu „Praznično leto Slovencev“ tako pravilno razlaga: „...jaslice hočejo biti pomoč pri pobožnem premišljevanju Kristusovega rojstva in jih pri tem glede nazornosti nič ne more nadomestiti.“

Preprosta zgodba o Odrešenikovem rojstvu v bornem hlevcu sredi pašnikov in čred drobnice je tako čudovito privlačna! In njeno upri-

zarjanje v „jaslicah“ nudi starim in mladim, zlasti še otrokom tolikšno možnost razmaha za njihovo domišljijo ob postavljanju Betlehema, ob razprezanju pašnikov, ob razpostavljanju ovčjih čred in njihovih pastircev ter ob gradnji hlevca ter nameščanja svete Družine v njem!...

Vprav zato tele misli nikakor nimajo namena, da bi navajale kakšen določen „obrednik“, po katerem naj bi se razvijale vse dejavnosti okoli božičnega praznovanja in okoli domačih jaslí! Hočejo samo spomniti na tisto glavno smer, v katero ubirajo svojo pot vse raznolične domislice, ki jih

more buditi bogata domišljija ob pripravah in praznovanju svete božične skrivnosti.

Prav je bilo, da smo otrokom že pred adventom pravočasno obudili spomin na veliko Jezusovo ljubezen, ki nam jo je izkazal z učlovečenjem, po katerem je nastopil svoj križev pot za naše odrešenje.

Tako so naši mali bili brez pomišljanja pripravljene, da so v adventnem času radi in z vnemo mislili čez dan na Jezusa in zvečer skrbno in vestno zapisovali „žrtvice“ ali zbirali „slamice“, kakor koli sta jima pač očka in mamica dala pobudo.

Marsikatero nalogo bosta tudi

Božično kajenje (Jurij Šubic)

že lahko prepustila iznajdljivosti svojih odraslejših otrok v pripravo in zbiranje vsega potrebnega za jaslice, ki bodo za sveti večer z vso največjo skrbnostjo in prizadevnostjo pripravljene in postavljene.

Ko bodo na sam sveti večer že vsi domači in morebitni povabljeni zbrani, ko se bo mamica že v glavnem oddahnila od vseh prazničnih priprav, ki so zahtevale tudi vso njeno kuharsko spretnost ter očku segle globoko v žep, in ko bo domača miza, nad katero bo morda visel adventni venček s štirimi adventnimi nedeljskimi svečkami, že pripravljena in bogato obložena s „poprtnjakom“ ter vsemi božičnimi dobrotami, tedaj bo pa očka nastopil svojo spoštljivo službo družinskega svečenika.

Vzel bo v roke pripravljeno žerjavico in natresel nanjo kadila; mamica ga bo spremljala s kropivčkom blagoslovljene vodé. Uvrstili se bodo za njima vsi domači in navzoči v procesijo, da pokadijo in pokropijo vse domače prostore. Vmes bodo molili angelsko češčenje ali rožni venec, ki nas bo spominjal na preveselo svetonočno novico: „ki si ga Devica rodila“... Molitev bodo končali zbrani okoli jaslic, ki se bodo v zatemnjeni sobi vse bliščale v lučkah.

In tedaj bodo vsi mali, ki so skozi advent zbirali žrtvice ali slamice, s kratkimi besedami popožili svoja darilca Jezuščku v jaslice.

Potem bo morda očka razložil

svetonočno skrivnost in v imenu vseh pozdravil Jezusa, ležečega v jaslih; morebiti ga bo kateri od malih pozdravil s kratko pesmico; mogoče bo kdo prebral poglavje iz svetega pisma, ki nam pripoveduje o Jezusovem rojstvu, ali pa priložnostno duhovno misel. In nato bo zaplavala od jaslic pod domači krov tajinstvena „Sveta noč, blažena noč...“ Vsem se bo v očeh lesketal odsev lučke — v hlevcu...

In še bodo zapeli tisto veselo „Glej, zvezdice božje...“ pa še ono „Tam stoji pa hlevček“ in morda še in še... In peli bodo vsi, očka in mamica, bratci in sestrice in vsi, ki bodo v tistih svetih trenutkih ob jaslicah. Saj so tako prisrčno lepe, te naše božične pesmi, da človek kar ne more nehati...

No, in seveda — pogrnjena in obložena miza bo tako mikavno vabila, da bo že kar čas, da bosta očka in mamica vse povabila k njej.

In potem se bodo še oglasile pesmice o Jezuščku, o božji mami- ci Mariji, o svetem Jožefu, o pa- stircih, o angelcih, ki prepevajo nad hlevcem:

„Slava Bogu na višavah
in na zemlji mir ljudem...“

Pa kar prenglo bo minil čas in treba bo od domačih jaslíc k naši slovenski polnočnici.

Pastirci so na sveto noč hiteli na angelski poziv k hlevcu v cok- licah, v sandalah, ah, nekateri kar bosí po kamenitih stezicah. Mi v Argentini bomo pa pač vzeli naše še eno žrtvico za Jezuščka in se gnetli ter potili na poti k polnoč-

nici v omnibusih, če ne bo očka pognal motorja v svojem avtu.

A vse to nam bo bogato popla- čano! V cerkvi bomo nagrajeni z radostnim božičnim petjem!

Morda bodo naši mali pri skup- ni polnočnici ob prihodu v cerkev, morebiti celo med slovesnim vho- dom s samim mašnikom obiskali Jezuščka v jaslích in mu prinesli svoje žrtvice in slamice. In če bi ga še tu pozdravili s skupno pes- mico: kako bi bilo vse to prisrčno in kar ganljivo! — — —

In ko se bomo vračali od pol- nočnice z veselimi srci in ožarje- nimi lici, nam bo spet odmevala v srcih pesmica o božjem Detetu, ki

„...prinaša sreče nam, miru.
O slava večnemu Bogu!“ —

Božidar Bajuk

„VESELITE SE VEDNO V GOSPODU; ZOPET VAM PRAVIM: VESELITE SE! VAŠA BLAGOST BODI ZNANA VSEM LJUDEM. GOSPOD JE BLIZU.“
TAKO NAM NAROČA BOŽJA BESEDA V BOŽIČNEM ČASU.

ZARES, ROJSTNI DAN GOSPODA JEZUSA KRISTUSA, NAŠEGA ODRE- ŠENIKA, JE VIR NESKALJENEGA VESELJA. SAM BOG VABI VSE LJU- DI, KI SO BLAGE VOLJE, NAJ SE MU PRIBLIŽAJO Z MOLITVIJO, DARITVIJO IN KRŠČANSKIM PRAZNOVANJEM BOŽIČA, KAR JIM BO POMAGALO K OSEBNI DUHOVNI RASTI IN JIH USPOSOBILO ZA IZVRŠEVANJE DOBRIH DEL.

Božična sreča: srečanje človeka z Bogom

Kako čudovito naglo je preteklo leto, kajne? Od tolikih ljudi, prijateljev in znancev smo se morali posloviti. Odšli so tja, kjer ljubezen razodeva svoja čuda in svojo neznansko lepoto. *Od kolikih stvari smo se morali ločiti!* Zdele so se nam življenjsko nujne, v teh zadnjih dneh leta spoznavamo, da je toliko stvari v našem življenju, brez katerih gre življenje mirno in nepretrgano svojo pot.

Mi sami smo toliko stvari naredili za nujne, za neznansko važne. Samo zavoljo tega, ker smo si želeli življenje napraviti s sladkostjo potreseno premikanje časa. Pa jih je toliko, ki živijo samo od drobtin, toda živijo in so srečni.

Ob vsakem božiču, če na božič gledamo res z očmi vernih ljudi, moramo misliti na prvi božič, na ljudi in razmere, ki so tedaj vladale. Mogočna rimska država je imela v svoji pesti droben izraelski narod ki ga je pred dolgimi stoletji Mojzes iz egiptovske sužnosti pripeljal v obljubljeno deželo. Rimski predstavnik, Poncij Pilat, je igral sredinca. Želel je biti prijatelj in oboževatelj rimskega cesarja, pa želel biti na dobri nogi tudi s predstavniki sovražnih Judov.

Tu je bil presiti in pokvarjeni Herod, ki je sicer sovražil Rimljane, pa se vendar valjal v njih milosti. Tu je bil veliki duhovnik, mogočni predstavnik Mojzesove postave, in nje glasniki pismouki in farizeji. Poznali so postavo in vse preroke, toda učili so jo po črki in ostrini. Udarjali so po pad-

lih in kakor krvniki trgali duše ubogih grešnikov, nad svojimi so mižali in mislili, da si jih rešujejo z desetino, ki so jo do pike odrajtvali od popra in kumine. Pobirali so kamne, da so jih lučali v padlo ženo, svoje grehe so krili v trakove, ki so jih imeli na obleki in na čelu po zapovedi Mojzesove postave.

In so čakali Mesijo, ki naj pride v bleščeči moči kralja, ki bo združil vse Izraelce in s svojo strašno močjo pognal Rimljane iz dežele.

In bili so cestinarji — javni grešniki v očeh farizejske gospode. V templju so stali zadaj pri vratih in niti oči niso upali dvigniti proti skrinji zaveze. In bili so pastirji, siromaki, ki so se rodili in zrasi ob ovcah in umirali ob njih. Nihče jih ni imel k mari, nihče se ni brigal zanje. Dan zanje je bil dnevu enak, duh po živini in revščini se jih je držal. In bili so gobavci, ki so jih pognali z vasi v votline na robu puščave in se hranili od skromnih darov, ki so jih jim od daleč metali mimoidoči. V gnilobi so umirali po votlinah, nihče ni imel usmiljenja z njimi, nihče jim ni rekel dobre besede.

V tak čas, v take razmere in med take ljudi je prišel Sin božji. Kakor vsak otrok je prebil devet mesecev v telesu žene, ki je vendar ostala devica. Zagorela je zvezda repatica, toda razen Modrih tam daleč še čudne zvezde niso imeli k mari. Še manj to, da je tisti tesar iz Nazareta s svojo mlado ženo

imel križ, da je Otrok prišel na svet tako rekoč na poti. V Betlehemu, ker je rimska oblast dala ukaz za ljudsko štetje in je tam Jožef, ker je bil iz Davidovega rodu, imel domovinsko pravico.

Koliko revnih otrok se rodi! Pač ni bilo prostora v betlehemskih hišah, ljudje so pritisnili v mesto in prenočišče so dobili predvsem tisti, ki so imeli dobre znanke in več denarja. Poznanstvo in denar odpirata vrata!

Tesar s svojo revščino je bil lahko vesel, da se je mogel stisniti v ovčjo stajo. Nekaj časa je pač slo nel ob vhodu v votlino in gledal po nekaj tistih ognjih, ki so goreli na planjavi, kjer so pastirji pazili na drobnico. Marijin klic ga je pognal k pogradu, dopolnil se je bil čas, dozorele so napovedi prerokov in zagledala sta se v obličje Njega, v katerega volji sta bila od vekomaj. Brez kraljevega žezla, brez slehernega dvorskega glasnika — droben Otrok, ki je v svojih majhnih prstih vendar držal cel svet in celo vesolje, usodo Rimljanov in Grkov, ki je že določil pot Janeza Krstnika in uboge žene Samarijanke, ki je že videl nerodnega Petra in blagega Janeza, Lazarja, kako vstaja iz groba, Jairovo hčer in vernega stotnika, hinavskega Kajfo in izdajalca Juda in tisto strašno pot po ozkih cestah Jeruzalema do vrha Golgote.

Gledala sta ga, pesem angelov se je razlivala po planjavi, v mogočni luči so se kar zgubili pastirski

ognji in preprosti pastirji, ki so jih samo ovce ljubile, so odromali do ovčje staje, do jasli, do pravkar rojene neskončne Ljubezni, v kateri je bil obsežen eden prvih blagrov: Blagor ubogim v duhu, zakaj njih je nebeško kraljestvo.

Videli so Kralja takoj za Marijo in Jožefom, prej kakor veliki duhovniki, prej kakor vsi mogotci izrelskega naroda.

— — —

Dragi prijatelji, svet se od prvega božiča ni veliko spremenil. Še vedno močnejši stiska šibkega. Kakor v ogradi nagnana živina so danes še ljudje po sibirskih taboriščih, po taboriščih tudi v naši domovini. Še so Herodi, ki so mu

za rojstni dan na pladnju prinesli glavo Janeza Krstnika, še so sredinci, ki bi radi jemali božje darove, pa se vezali tudi z vragom, če jim to slajša življenje. Še so ljudje, ki dajejo dari, desetino od bogastva, ljubezni pa ne poznajo. Še so ljudje, ki tako lahko lučajo kamne v svojega bližnjega, za svoje grehe pa imajo sto opravičil. Še so reveži, ki jih nihče nima k mari, odpravimo jih z „dajmi“ in z lepim naukom, s sklenjenimi rokami poslušamo njih tožbe in križe in težko čakamo, da nas puste v miru.

In še so gobavci, razjedeni od boleznih, čakajoči usmiljenja od mimoidočih. Kaj je drugače, dragi

Nestroyev „Utopljenec“ na odru Slovenskega doma v Carapachayu 16. julija v režiji Tineta Kovačiča. Od leve na desno: Martin Jeretina, Miha Klemen, Jože Korošec, Ani in Frido Klemen (foto Franci Korošec)

prijatelji? Da vse zavijamo v srebrn in zlat papir, da je videti lepše. Da imamo lepe avtomobile, čudovite hiše, rakete, katerih ena sama stane milijone.

In kaj še imamo? Strah, da bomo poźrli drug drugega. Kitajci Ruse, Rusi Kitajce. Rusi Amerikance, Amerikanci Ruse.

Moj Bog, kako blede zveni božično voščilo nebeških angelov nad betlehemske planjavo v naš čas: Slava Bogu v višavah in mir ljudera na zemlji, ki so Bogu po volji. In vendar je naša rešitev samo v preprostem spoznanju, da smo ljudje od tistega Boga ustvarjeni, ki je zavoljo nas postal človek. Da se naša življenjska pot zavoljo božje volje konča. Da je norost v ta čas, ki nam je dan od rojstva do smrti, trpati vanj sebičnost, zavist, sovraštvo, skopost, nasilnost in samovoljnost.

Svet more reševati le blaga božična misel. Če je Bog zavoljo nas ljudi postal človek, mar ne moremo ljudje priti bližje k Bogu, svojemu bratu? In če poskušamo biti bratje, zakaj potem nasilje, zakaj taborišča, zakaj ubijanje duha s strupi?

Božič moramo gledati in doživljati kakor ljudje, ki so sicer na čas pripeti, pa v večnost usmerjeni. Dejansko je samo v tem naša največje bogastvo. Vse bo odšlo, vse se bo razstopilo, zlato in srebro bosta potemnela, le luč in blesk božične skrivnosti ne bosta nikdar ugasnila.

Dragi prijatelji — ni najbolj važno, kaj bo z nami drugo leto, niti to, kaj nas še čaka v dneh, ki so nam po božji volji določeni. Važno pa je, če od svojega življenja dajemo svoj delež svojim sbratom, če s svojim križem lajšamo križ svojemu bližnjemu, če znamo s svojim potrpljenjem ugašati jezo in nejevoljo tistih, ki se jim zdi, da vse vedo, vse razumejo, da poznajo vsa pota do uspehov in imajo odgovore na vsa vprašanja.

Če bomo to znali, če bomo temu znanju dali večnostni pečat, potem smo na blaženi poti čez betlehemske poljane k ovčji staji, da pozdravimo svojega malega sobrata in svojega velikega Boga.

Mar ni božična sreča prav v tem: *Srečanje človeka z Bogom?*

V svojem imenu (in v imenu Društva slovenskih protikomunističnih borcev) želim vam vsem, ki ste tukaj, žegnan božič. Prav tako pa vsem vašim in vsem slovenskim ljudem, kjerkoli živijo in ki verujejo v odrešenje, ki se je z rojstvom Boga-človeka začelo.

Naj se blagoslov božiča sprelje na vse dneve v novem letu in v vsakem dnevu dvigajmo bandero upanja zase, za vse svoje, za našo farno skupnost in za vse Slovence. Upanje je najlepša luč za nov dan, hodimo v njej z vero in ljubeznijo!

Govor pisatelja Karla Mauzerja na božičnici DSPB — Cleveland v farni dvorani pri Sv. Vidu v nedeljo 19. decembra 1976.

Marjan Jakopič

PASTIRČKI ZAČUDENI...

Pastirček prestrašeno gleda okrog...
Mar sanja? Kaj doli godi se?
Zatrobil na stari pastirski je rog,
da čreda njegova zbudi se.

Poglejte tja, bratje, tja, doli, moj
Bog!

Ni angelov zbranih krdelo,
nad klancem, nad strgano štalico
tam,
zdaj tisoč glasov je zapelo.

Pastirji začudeni v hlevček strme...
Je Dete rojeno... Na slami?
Krog jasli pa krotke ovčice leže
in Dete jih boža z rokami...

ŠLI SMO...

Šli smo tisto poznano pot,
ob poti so okna mežikala,
v svetlobi zvezd se svetlikala,
ko da vprašujejo: kdo bo šel tod?

Ozko bila odmetana je gaz
do tja, kjer so jasli postavili,
kjer naj bi njega pozdravili,
čeprav je škripalo, čeprav je bil
mraz.

V linah je pelo, vriskalo, moj Bog!
Klicalo in pelo in peli smo vsi,
čeprav smo se komaj držali gazi,
saj nas je vabil pastirjev rog...

MATI MARIJA

Mati Marija Dete drži,
gleda ga, gleda v mile oči,
zraven poje pesem lepo,
da sinko njen laže zasanjal bo...

Zunaj je burja, zunaj je mraz,
Detece moje, stisni obraz
mamici svoji na vroče srce,
da ne dobijo te zlobni ljudje,
da ne dobi te Herodež nocoj.
Stisni se k meni, Sinko ti moj...

V VEČER...

Nocoj, ko zvezde bele
v večer so zadrhtele
kot očnice velike,
kot listi trepetlike —
srce Te pričakuje.

Nocoj, ko vsi domovi
pojo, pojo z zvonovi,
ki se v večer budijo
z nebeško melodijo,
srce se spet raduje.

Nocoj, Otrok presveti,
k nam pridi se ogreti,
saj kot za te imamo,
ti zibel našo damo,
da v sanje te zasnuje..

ŠE ANGELCI...

Kako na rahlo pada sneg,
snežinke bele se love,
ko čiste dušice drhte
po drevju, strehah in poteh.

Pobelil sneg je že gore,
pod snegom sanja rodna vas,
saj zdaj prišel je tisti čas,
ko obiskuje dom srce.

Kako brezskrbno pada sneg...
Še angelci so na zemljo
prinesli pesem radostno,
šli med pastirji k jaslim v breg...

Zgodba o dreveščku in jaslicah

Ni lepšega občutka v človekovem srcu, kakor je tisto, ki ti oživi ob bližanju božičnih dni. Vsa kodnevne neprijetnosti potihnejo: ni mraza, ne vročine, še nezaželena misel se oddalji. Veliko in toplo pričakovanje te prevzame, ker bo čisto drugače kakor druge dni in večere. Celo bleščanje zvezd bo gorelo z drugim žarom, kakor si ga bil vaju občudovati druge noči...

Imeli smo mlado profesorico, ki so nam jo bili postavili za razredničarko. Bila je stroga, zahtevna in z velikimi prgišči nam je dajala znanje svojega predmeta; tako si je pridobila ugled in obdržala red in spoštovanje med študenti.

Ker se je znala za nas potegniti, ko je to bilo potrebno, smo se ji tudi skušali izkazati hvaležne.

Ne vem kako, da smo se na mah odločili pripraviti ji za zadnjo uro pred božičem drevešček in jaslice. Misel je bila lepa in je prišla sama, tudi nje uresničitvev ni bila nemogoča. Imeli smo med sošolci sinove trgovcev, ki bi lahko od doma prinesli vse potrebno. Svetlolasi Dušan je ponudil majhne jaslice, ne tiste iz papirja ali stisnjenega kartona, ampak boljše, s kipci Marije in Jožefa in Deteta, pastirčkov in ovčk. Zame, ki sem

bil s podeželske vasi, ni bilo težko prispevati pravo živo smrečico in krpe žametnega mahu, v katerem bi stale jaslice ter se sprehajali pastirji.

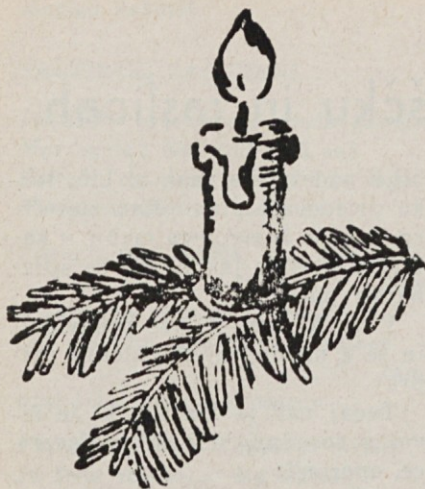
V mislih smo že vse predvideli in se z navdušenjem oklenili priprav.

Tedaj nas je Martin, ki je živel v sosednji hiši od profesorice, opozoril:

„Ali pa ji bo to ugajalo? Ne veste, da ona ne hodi v cerkev? Kaj naj bi bile jaslice in drevešček za njo?“

Osupnili smo, ker na to nismo niti malo pomislili. Ko je prihajala vsake toliko k skupni dijaški maši, se res ni križala in ne poklekala. Pa to nas ni mnogo motilo. Profesorji so imeli pač svo-

je navade. Mi smo ji hoteli le izkazati malo dobrote in hvaležnosti, ker je pač bila za nas prva med profesorji, tista, ki nas je najbolj poznala, nas opozarjala pred nevarnostmi, nas branila, pa s katero smo hodili na izlete, za katere je vedno plačala stroške onim, ki bi sami tega ne bili zmogli. V njej smo gledali in tudi našli droben delček srca naših mater...

„Zakaj ji ne bi ugajalo? Saj ji bomo naredili z dobro voljo in z veseljem,“ se je nekdo oglasil in nam skušal dvigniti pogum.

„Ves razred je za to, mi stvar naredimo, ona pa naj potem sama odloči, kaj bo z darilom počela!“ je odločno poudaril Karel, ki je bil odličnjak in je njegova beseda nekaj veljala. „Ti lepo prinesi smrečico, vsi drugi pa ostalo, kar ste obljubili,“ se je obrnil proti meni.

Za tisto jutro smo se z gimnazijskim slugo pogodili, da nam bo trem študentom odprl eno uro prej. Nihče ni bil bolj točen kot on. Čakal nas je ob uri že pred vrati.

Prinesel sem čez meter visoko smrečico, lepe rasti, na lesenem podstavku, ki mi ga je že prejšnji večer pripravil oče. Posebej sem bil izkopal izpod snega dve precejšnji krpi zelenega maha, ki sem ga imel ogledanega že od jeseni sem.

Delali smo, kar se je dalo hitro, kajti minute hitijo in treba je bilo končati, preden prihrumijo drugi. Malo smo govorili, le najbolj potrebno. Prežeti smo bili z ognjem božične sreče, ki bo razprostrla mir čez vso zemljo in se dotaknila z radostjo tudi zadnjega človeka na koncu sveta. To bo veselje vse zemlje, vesoljstva.

Postavljal sem jaslice: baržunasti mah se je svetil na mizi. Bil je kakor oazica, ki je sprejela nase hlevček, zavetišče božji družini. Iz nje sem izpeljal ozko pot, peščeno in s senenim drobom nastlano, kakršne so poti med pastirskimi kočami kje na planjavi. Ob njej in po njej so stali pastirji z ovčkami, večjimi in manjšimi, tam je bil eden, ki je najmanjšo nosil v naročju. Ob strani je sredi zelenega travnika stal slok pastir z vrčem v roki ter si z desnico senčil oči: slepila ga je luč zvezde repatice, ki je lebdela nad hlevčkom in ga vabila. V jaslih se je radovalo drobčkano Detece,

ob njem skrbna Mati in Jožef. Šekasti voliček se je prikradel prav v bližino in s svojo toplo sašo lajšal oster mraz v hlevčku.

Bil je pravi prizor božjega rojstva pred nami!

„In če ga res ne bo hotela?“ sem šepnil kar sam pri sebi, ko sem ga pogledal od strani.

„Molči! Kdo ne bi bil česa takega vesel?“ je pripomnil Karel, ki je pripenjal že svečke na vejice.

„Ga bomo pa pustili slugi, če ga ona ne bo marala!“ je odločil Dušan. „Pa naj bo on srečen!“

Prestavili smo drevešček nad jaslice, potegnili še zlate niti in srebrne verižice z vrha čez vse veje, ga ogrnili krog in krog kot z meglico drobnim puhkom in mu postavili na vrh še svetlo pozlačeno kot pena lahko konico. Ve-

jice ob deblu so bile obložene z dobrotami: čisto ob deblu so visela drobna jabolka, bolj navzven pravi zlati in posrebreni orehi, še bolj zunaj v barvaste papirje zaviti bonbončki in čisto na koncih vejic bleščeči stekleni okraški.

Zaslišal se je ropot po hodnikih. Sluga je bil odprl glavna vrata. Čez deset minut bo zapel zvonček k začetku pouka. Postavili smo stražo ob vratih razreda, da ne bi radovedni nepovabljeni motili našega veselega pričakovanja.

Po urniku je bila šele druga ura nje, ki smo ji pripravili iznenadenje...

— — —

Stvar se je zaokrenila: namesto resnega profesorja zgodovine se

Molièrov „Namišljeni bolnik“ na pristavskem odru v Castelarju v režiji Miha Gaserja 27. avgusta. Od leve na desno: Jože Oblak, Mimi in Ivanka Kočar, Janez Golob, Mavric Kočar in Marija Kopač (foto Kazimir Keber)

je ona prikazala po hodniku. Pomignila je „stražarju“ pri vratih in mu povedala, da je zamenjala svojo uro z zgodovinarjem in pride šele čez pet minut.

Kako smo hiteli s prižiganjem svečic na dreveščku! Ves razred se je zbral okrog mize.

Vstopila je nasmejana in se ustavila pri vratih. Od nekoga je mogla že kaj zvedeti. Z očmi je obvisela negibno na prižganem dreveščku in radostno vzkliknila: „Kaj naj to pomeni?“

Eden od treh voščilcev, ki so se ji približali, ji je tedaj v imenu vseh odvrnil: „To je darilo razreda za božič! Želimo vam miru in sreče v novem letu!“

„Lepa hvala za dobre želje in za plemenito darilo, s katerim ste me počastili!“

Videti je bila ginjena.

Bili smo mirni in tihi kakor redkokdaj. Drobčkani curki plavkastega dima so se dvigali od pravkar ugaslih svečk proti stropu. Njegov vonj, ki se je razlil po razredu, je ustvaril čisto novo vzdušje. Dišalo je po cerkvi: od daleč so se kradli sladki napevi božičnih pesmi, poltiho zvonjenje, odsev luči svete noči. Šola je tonila nekje daleč v pozabo. Bili smo si čisto blizu drug drugemu. Mir in sreča je dehtela iz hlevčka na baržunastem mahu in vdirala v naša srca. Za nas je bil to resničen začetek božiča...

„Kako mislite preživeti božične dni in počitnice?“ je vprašala naposled.

Tedaj je razred oživel in govoril vsevprek.

„No, Ernest, ki ima starše v Mariboru, naj nam prvi pove. Kako mislite?“

Ernest se je dvignil in razvijal svoje načrte.

„Še danes potujem domov. Jutri zvečer bomo vsi zbrani pri večerji. Nato gremo k polnočnici. Dva dni potem pa za ves teden smučat na Pohorje. Tako se že veselim!“

„In vi, Pečnik?“ se je obrnila k drugemu.

„Jutri bo sveti večer in bomo šli k polnočnici. Na sveti dan pa vsa družina v gorice, kjer bomo verjetno ostali do konca počitnic...“

„In vi?“ se je obrnila do mene.

„Koračil bom peš proti domu čez polja in ob gozdu, kakor sem isto pot naredil že včeraj in danes in vsak dan. Najmlajši v družini postavlja jaslice in drevešček: to bom jaz. Potem bodo tople sírove pogače. Šel bom k polnočnici, kjer bom stregel pri maši. Vse počitnice bo še kako delo. Če le ne bo prehud mraz, bova z očetom v teh popravila klopotec, ki ga je pred trgatvijo vetrovje potrla. Prebrati bo treba kako knjigo, potem pa se bomo že spet videli!“

Strmela je vame in nato pritrdila: „Veseli me, da tudi na knjige ne boste pozabili.“ Čez čas pa se je obrnila na ves razred in vprašala: „Ali boste vsi šli k polnočnici?“

Vsi smo pritrdili.

Tako čudno se nam je zdelo to vprašanje. Kakor bi vprašala, če bo sonce jutri plavalo čez nebo...

„Kako boste pa vi praznovali praznike?“ sem se drznil vprašati.

„Glejte: jutri mislim potovati k prijateljici iz študijskih let. Mojega doma ni več, da bi našla v njem prijetnost in toploto. Zato vam pravim: iskreno se veselite te velike dobrote, dokler jo še imate!“

Vsi smo molčali ob tej njeni izpovedi. Kakor bi bila spoznala, da nam je zaupala preveč, se je prestopila spet proti drevesčku, ga znova motrila, vrgla še hiter pogled na uro in dodala: „To je prvič, da mi kak razred pripravi

tako darilo. Še enkrat: prelepa hvala!“

Sluga je pritisnil na gumb zvonca: lepa ura se je končala.

Naslednje leto je bila premeščena v Ljubljano. Zapustila je staro mesto ob Dravi in pokopala spomine nanj in na ljudi...

Vendar... najlepših doživetij nikdar ne moreš pozabiti. Ne veš za minuto, ko vstanejo pred tabo in te omamijo s čudno toploto. Življenje je lepo!

Leta pozneje, ko sem študiral v Ljubljani, sem jo spet srečal. Nenadoma. Na stopnišču pred frančiškansko cerkvijo, ki se spušča na tromostovje. Bilo je na sam sveti večer po polnočnici.

Trčila sva drug ob drugega in

„Veseli belokranjski večer“ v prireditvi krajevnega odseka Zveze slovenskih mater in žena v Slovenskem domu v Carapachayu v soboto 24. septembra. Na sliki nastop folklorne skupine iz San Justa pod vodstvom gđc. Tinke Urbančič (foto Alpe)

obstala. Nema in presenečena za trenutek.

„Kaj pa vi tu?“ sem se začudil. „In ob tej uri?“

„Ali vi ne greste od polnočnice?“ se je zganila. „Jaz tudi!“

Stala sva si nasproti. Voščila sva si.

„Se še spomnite na tiste jaslice, ki ste mi jih takrat pripravili tam v vašem mestu?“ je vprašala. „Nocoj so postavljene spet na moji mizi, da me spominjajo na tisti dan. Pridite okrog, da vam jih pokažem!“

„Jaslice edino še izžarevajo mir, ki ga tako manjka povsod,“ sem ji odvrnil.

„Ali ni bilo res lepo v tistih dneh? Majhni fantiči ste bili okrog mene. In rada sem vas ime-la!“

„To smo vedeli, zato nam je bilo hudo za vami.“

„Prav zares?“

„Zares!“

„Pridite pogledat jaslice! Bova še kaj poklepetala!“

„Pridem! In kakor takrat: sreče in miru za božič!“

„Hvala! Tudi vam enako!“

Poslovila sa se.

Tihota noči je ležala nad mestom, z visokega neba so zvezde rosile sij božične noči.

Družinski božič

Na adventnem vencu dogorijo štiri vijoličaste sveče; v družinski sobi se pogovarjajo svetli simboli božiča.

Pred jaslicami trepeta drobna luč.

Otroci odprejo zadnje okence na odventnem koledarju. Oče in mati se obdarita z dobro besedo.

Igličasta smreka plamení v trikoten mozaik, v mozaik iz srebrnih trakov in pisanih obeskov, v mozaik iz soja sveč in družinske skrivnosti.

Otroci širijo zenice začudenja.

Milena Merlak

„Moj“ Evangelist Krek

Spoznati kakega človeka je zelo težka in kočljiva naloga. In ne le spoznanje človeka. Pri vsakem spoznavalnem naporu lahko uspešno in zares odkrijemo resnico o kaki stvari, ki jo skušamo spoznati, ali pa nam pri delu spodleti in namesto resnice o stvari sprejmemo kot resnično, kar ni res. Pa še tedaj, ko se nam res posreči, da odkrijemo resnico, pač nikoli ne odkrijemo vse resnice, vedno ostane kaj, česar nismo spoznali.

Dr. Vinko Brumen

V ponovnem naporu bomo lahko našli kaj, česar poprej nismo videli. Še laže bo v tem uspel kdo drugi, ki bo za nami skušal prodreti v skrivnosti iste stvari. Zato bo podoba, ki jo bo o isti stvari dobil, lahko precej drugačna od podobe, kakor smo si jo o njej ustvarili mi. Ta drugi pozna že naša odkritja, ki jih lahko kritično presoja in popravlja. Po svoji naravi, po svoji vzgoji in po drugih okoliščinah je verjetno drugače usmerjen, zato vidi dejstva, mimo katerih smo mi šli, ne da bi jih zaznali; nekatere druge vidi vsaj v drugi luči, kakor pa smo jih videli mi.

Nekdanje dni, ko smo še hodili v šole, seveda kot učenci, so nam v razlago različnih duševnih usmerjenosti ali raznih zaznavnih tipov radi pripovedovali tole primere: Več ljudi pride po poti, ob kateri raste drevo. Vsi ga vidijo, vendar ga vidi vsak drugače, vsak lahko odkrije na njem kaj drugega. Pesnik bo postal pozoren na šumljanje vetrčka v njegovih vejah in listih, katero mu bo navdihnilo pesem o naravi, o pomladi, o daljni sreči, ali o čemerkoli že. Truden popotnik bo pozdravil hladno senco, v kateri se bo lahko odpočil in se okrepčal za nadaljno pot. Lesni trgovec bo videl v drevesu zlasti množino in

kakovost lesa, iz katerega bi se dalo napraviti toliko in toliko desak ter zanje dobiti toliko in toliko pesov. In drugi podobno. Vsak od naštetih bi v drevesu odkril kaj drugega in vsak bi imel po svoje prav, saj je res vse to, kar bi odkrili, le da ni vsa in edina resnica.

Bolj kot drevo bitno bogata in kakovostno zapletena stvar pa je človeška oseba. Zato je človeka tako težko spoznati, zares spoznati, odkriti njegovo pravo podobo. Premnogokrat smo pri tem prelahkomiselni, sodimo prehitro in prelahko, zlasti pa radi obsodimo. Tudi laže in raje vidimo na svojem bližnjiku pomanjkljivosti in napaake kakor pa njegove vrline in odlike.

Če je vsak človek tako bogata in zapletena stvar, da jo je težko povsem spoznati, kako bo to šele težko doseči pri izrednih osebnostih! Kajti pri svojih običajnih bližnjikih imamo opravka z ljudmi, ki so bolj ali manj naše vrste, pri katerih moremo domnevati, da mislijo, čutijo in hočejo bolj ali manj isto ali podobno kot mi. Pri izrednih osebnostih pa tega ne moremo biti gotovi. Ker se dvigajo visoko nad nas, ker vidijo dalje kot mi, ker njihov duh snuje novosti, o katerih se nam niti ne sanja, jih težko prav premerimo s svojimi merami in smo jim s svojimi sodbami lahko še mnogo bolj krivični, kakor pa smo v svojih sodbah o običajnih bližnjikih. Če jim še njihovo veličino zavida-

mo, pa marsikdaj in morda niti ne povsem hote celo iščemo pegic in praškov na njihovi podobi, samo da nam ne bi bilo treba priznati, da so toliko drugačni od nas, zlasti še tako visoko nad nami.

Janez Evangelist Krek je nedvomno bil izredna osebnost, izreden v svojih naravnih darovih, izreden v pridobljenih vrlinah, izreden v uspehih svojega dela. Spoznati in v svoje pojme in besede zajeti tako izredno osebnost je vse prej kot lahka naloga. Vsakdo, ki se tega poloti, bo mogel odkriti kaj novega ali bo kaj že odkritega mogel videti v drugačni luči, bo čemu drugemu prisojal drugačno ceno. Če so razne podobe, ki si jih tako ustvarjamo o Kreku, v tem ali onem različne, če so na njih celo poteze, ki si vsaj navidez med seboj nasprotujejo, ne moremo kar brez nadaljnega trditi, da je le ena izmed njih prava, vse druge pa nujno krive ali zmotne. Bliže resnici bi verjetno bila kaka sinteza ali ustvarjalna spojitev teh raznih podob, pa tudi ta ne bi bila povsem enoumna, še manj dokončna.

Ko sem tedaj študiral Kreka, njegovo življenje in delo, sem seveda skušal odkriti čim zvestejšo in gotovejšo resnico ter tako priti do njegove čim pravilnejše podobe. Napoti pa mi ni bila samo časovna omejitev mojega raziskovanja, saj sem mogel zbrati le nekaj dejstev iz srednjih sedmih let njegovega življenja. Gotovo je

pri tem na izsledke mojega prizadevanja vplivala tudi moja lastna osebnost in meni lastna duhovna usmerjenost. Tega sem se zavedal in s tem računal. Ivan Dolenc je bistro opazil, da sem jaz Kreka malo drugače videl kot on, vendar je menil, da je tudi moje umevanje bilo pravilno; izrazil se je celo, da sem se tako dobro vživel vanj, kakor da bi ga osebno poznal. Ob tej pohvali pa si vendar ne domišljam, da sem Kreka povsem in do zadnjega vlakna doumel in da je z mojim spisom njegova osebnost docela izčrpana.

Ko sem pisal o Kreku, sem ga gledal in videl s svojimi očmi in po svoji domiselnosti; pri tem so se mi razodele zlasti nekatere poteze njegove osebnosti ali njegove človeške podobe. Iz časovne razdalje in tudi osebno že nekoliko

oddaljen od tega dela si danes tudi sam postavljam vprašanje: Kakšen je ta „moj“ Krek in zakaj je takšen?

Knjiga *Srce v sredini* ni delo zgodovinarja, še manj politika ali literata, pisal sem jo, če se smem tako označiti, kot pedagog in filozof. Kot tak sem presojal vse delo, ki ga je Krek opravil v 25 letih javnega delovanja. To delo je lahko komu pogodu ali ne, a je nekaj tako izrednega, zlasti če upoštevamo okoliščine, v katerih je bilo opravljeno, da mora v vsakomer buditi začudenost. Vse to delo sem skušal pokazati vsaj v glavnih črtah. Kar pa je posebno dražilo mojo vedoželjnost, je bilo vprašanje, kaj je bilo v Kreku, kar mu je omogočilo vse to delo, kaj ga je gnalo, da je vse to opravil. Zato sem s posebno skrb-

Krstna predstava Willenpartove „Vnukinje“ na odru Slovenske hiše 27. avgusta v režiji Maksa Borštnika. Od leve na desno: Radojca Šušteršič, Frido Beznik, Maruška Batagelj, Mari Makovec, Nataša Smersu, Lojze Rezelj in Milka Pezdirc (foto Marko Fink)

MOLITVENI NAMEN ZA DECEMBER

Splošni: Da bi se družine tako napolnile s Kristu-
sotvim duhom, da bi po-
stale v človeški družbi
celice nenehne obnove v
pravičnosti in ljubezni
in tako širile Kristusov
mir.

Misijonski: Da bi se doma-
či duhovniki v mladih
Cerkvah tesno oklenili
svojih škofov in Kristu-
sovega namestnika za o-
znanjevanje evangelija
vsem narodom.

jo skušal prodreti v središče nje-
gove osebnosti, kolikor mi je to
bilo sploh mogoče.

Pa tudi na njegovi osebnosti
so me zlasti zanimale tiste pote-
ze, ki so ga naredile velikega in
zaradi katerih je zaslužil, da se
ga spominjamo, da ga častimo,
da njegovo življenje in delo raz-
iskujemo, da o njem pišemo. V
središču mojega zanimanja so za-
to bile predvsem Krekove vrline,
kakor sem jih odkrival in ume-
val. Odtod dejstvo, ki baje neka-

tere moti, da se nisem razpisal
o njegovih pomanjkljivostih in
napakah ali celo grehah. Saj ven-
dar ni bil iz njih velik, saj mu
ne dajemo časti zaradi njih. So
pač senca na njegovi veličini, a
ta ni v njih; njegovo veličino pač
motijo, a je ne zmanjšujejo. Spo-
mina vredna pa je njegova veli-
čina, ne njegova uboga človeč-
nost.

A je bilo še nekaj. Za presojo
nekaterih dejstev, katerih obrav-
navo so morda nekateri pričako-
vali, sem imel premalo gradiva,
da bi si lahko ustvaril in po-
vedal sodbo, ki bi se mi zdela za-
dosti podprta in zreła za objavo.
Tudi kot filozof, to je iskalec re-
snice, pa bi si manj očital, če bi
mu morda pripisal kako vrlino, ki
je ne bi imel, kakor da bi ga kri-
vil za kako napako, ki je ni imel.
Tudi Ivan Dolenc mi je odsve-
toval obravnavo v poljudni knji-
gi ne dokončno overjenih dejstev,
čeprav mi je sam poslal nekaj
gradiva te vrste.

Iz takih osnov je nastala knji-
ga, katere težišče in tudi zame
najzanimivejši del je razpravlja-
nje o Krekovi osebnosti, zlasti o
njegovih vrlinah, to je o tistem,
kar je iz njega naredilo to, kar
nam je. Kar nam je, ne le, kar
je bil v svojem času, kar nam tu-
di sedaj gledano iz zgodovinske
razdalje je.

Tako sem gledal in skušal dou-
meti Kreka, tak je „moj“ Evan-
gelist Krek.

Ob Krekovem pogrebu

Tisto uro, ko je presunil slovenski narod bolesten glas, da doktorja Kreka ni več, je zakravelo vsako srce, so se nam vsem orosile oči. Bili so trenutki globoke malodušnosti, grenke osamelosti, kakor da so popotniku ugasnile vse zvezde luči vodnice na nebu ter se je zgrnila noč nad njim, tako da korak obstane in si ne upa nikamor več. A bili so le trenutki; že je zaplala v licih vesela kri, že so vzplamenele zvezde veselejše ko poprej in na jutranjem obzorju se je oznanila velika zarja, ob njenem svitu je vsepovsod zazvonilo vstajenje.

Le nekaj kratkih ur trpkosti, nato nič več obupavanja, nobenega strahu več. Ta pogreb nikakor ni bil žalna procesija ljudi, ki s povešeno glavo in potrtem srcem spremljajo na zadnjo žalostno pot svoje bogastvo, da se ubožani in osiroteli povrnejo na svoj zapuščeni dom; bil je slavnostni sprevod za vojskovodjem, ki je zmagal, ko je padel.

Nikoli še se niso vsi, ki resnično ljubijo slovenski narod in zapujajo v njegovo prihodnost, tako tesno strnili v eno vrsto, si tako toplo segli v roko, in tako verno in brez hinavščine pogledali iz oči v oči. Srca so govori-

la brez besed: „Nebratje smo si bili v ponižanju, bratje si bomó v poveličanju!“ In iz tihe sedmine se je rodila vesela svatovščina.

Kar je Krek z brezprimerno močjo snoval in ustvaril dolga leta, je ustvaril ob svoji zadnji uri; česar še niso gledale njegove žive oči, je gledal njegov odkriti grob. Ko se je narod poslavljal od njega, dobrotnika, je bil neločena in neločljiva družba bratov in sester, ki so enega upanja in ene vere, ene misli in ene volje.

Ta črni praznik, ki nam je dal dovolj solza bridkosti in očiščenja, nam je obenem dodelil posebno dragocen dar: vrnil nam je spoznanje, ki nam je bilo v teh časih že skoraj izgubljeno, da more obroditi sočen sad le tisto delo, ki je bilo spočeto in izvršeno v čisti poštenosti. Vsako delo, ki je vzkliklo iz kalne misli, je ob rojstvu mrtvo. Krek je dokazal z vsem svojim življenjem, da je laž tista beseda o dvojni morali, temveč da je morala povsod in vselej samo ena, doma za pečjo, na očitni cesti, na razburkanem shodu, na zaupnem sestanku in v državnem zboru. Dokazal je, da poštenost ni suknja, ki se jo da v prednji sobi zamenjati za svet-

li frak sebičnosti. Narod je kakor otrok: brez dolgega premišljevanja in brez omahovanja previdi bitro, občuti brž, kdo mu daje in kdo mu jemlje. Zato so vroče, naravnost iz srca privrele solze ob grobu moža, ki je dal svojemu narodu vse in edino, kar je imel: svoje življenje.

Izkazalo se je, kakor še nikoli: kdor daje ljubezen, mu je povrnjena tisočkrat. Ne z mečem, z ljubeznijo je zmagal Kristus. So-

vraštvo je tiščalo naš narod ob tla, ljubezen ga bo povzdignila do sončnih višav. Tega evangelija nam ni dal prazen sanjač, dal nam ga je izmučen delavec ob svoji smrti.

Nič žalosti ob tem grobu! Bolj nego kdaj zaupajmo v svoj narod, verujmo vanj in v njegovo slavo! Kajti njive, ki je imela take orače in take sejalice, ne pomori slana, ne pobije toča; in žetev bo obilna, ko pride čas! —

Predsednice odsekov Zveze slovenskih mater in žena na „Dan slovenskih mater in žena“ v Slovenski hiši v Buenos Airesu v nedeljo 4. septembra. Od leve na desno: ge. Tončka Truden (zastopnica ge. Helene Gričar, Carapachay), Brigita Vidmar (Berazategui), Marija Cuderman (mesto Bs. As.), Pavlina Dobovšek (predsednica zveznega odbora), Nataša Krečič (Castellar), Ruža šuc (kulturna ref. Zveze), Mirjanka Voršič (San Martín), Marija Groznik (San Justo) in Helena Malovrh (Ramos Mejía)

Rojakom v domovini

Slovenci, Slovenke!

Dvaintrideset let je minilo od konca tragedije druge svetovne vojne, med katero je moral zaradi okupacije in revolucije slovenski narod preživeti morje trpljenja. Kolikokrat je bila izrečena beseda svoboda in kako željno jo je slovenski narod pričakoval! V dvaintridesetih letih se je mnogo spremenilo, toda slovenski narod — z izjemo partijskih funkcionarjev — ni svoboden. Slovenski narod ne more odločati o svojem življenju, ampak je le predmet, s katerim komunistična partija razpolaga po svoji volji. V Sloveniji ne obstaja in ne sme obstajati nobena politična stranka razen komunistične partije, ki vlada diktatorsko in igra dvolično vlogo: na eni strani podpisuje mednarodne pogodbe o spoštovanju človekovih pravic, na drugi strani pa jih dosledno zatira z vso brezobzirnostjo na vseh področjih zasebnega in javnega življenja.

Navajamo določbe člena 1. a, VII, Sklepne listine konference o evropski varnosti in sodelovanju v Helsinkih 1. avgusta 1975. Poleg 34 držav je sprejel obveznosti izpolnjevanja teh sklepov o spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin za SFR Jugoslavijo njen predsednik Josip Broz Tito. Obveznosti iz navedenega člena so sledeče:

↓ **Države udeleženke bodo spoštovale človekove pravice in temeljne svoboščine, vštveši svobodo misli, vesti, vere in prepričanja za vse, ne glede na raso, spol, jezik in vero.**

Pospeševale in spodbujale bodo dejansko uveljavljanje državljskih političnih, gospodarskih, socialnih, kulturnih in drugih pravic in svoboščin, ki vse izvirajo iz dostojanstva, lastnega človekovi osebnosti in so bistvenega pomena za njen svobodni polni razvoj.

V tem okviru bodo države udeleženke priznavale in spoštovale pravico posameznika, da izpoveduje in izpolnjuje, sam ali v skupnosti z drugimi, vero ali prepričanje, in da ravna tako, kot mu narekuje vest.

Na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin bodo države udeleženke ukrepale v skladu s cilji in načeli Ustanovne listine Združenih narodov (1945) in s Splošno deklaracijo o človekovih pravicah (1948). Prav tako bodo izpolnjevale svoje obveznosti, zapisane v mednarodnih deklaracijah in sporazumih s tega področja, vštveši med drugim mednarodna pakta o človekovih pravicah, če jih zavezujejo.“

Še več. V sklepni listini Helsinške konference je prevzela obveznost, da zaščiti temeljne človeške pravice, katere vsebuje Splošna deklaracija

Združenih narodov o človekovih pravicah iz leta 1948. Navedemo jih le nekaj:

„Pravica do zaščite proti vsakemu dejanju, ki bi kršilo človekove osnovne pravice, priznane v ustavi in zakonu“ (čl. 8). „Nihče ni kriv, dokler se mu krivda ne dokaže“ (čl. 11). „Zajamčena je svoboda mišljenja in izpovedovanja“ (čl. 18). „Pravica do svobodnega izražanja in razširjanja svojega mnenja“ (čl. 19). „Pravica združevanja in zborovanja“ (čl. 20). „Vsak ima pravico sodelovati pri vodstvu države“ (čl. 21). „Svobodne vojitve“ (čl. 22). „Starši imajo v prvi vrsti pravico odločati o načinu vzgoje svojih otrok“ (čl. 26). „Nobena določba v pričujoči deklaraciji človekovih pravic se ne sme razlagati tako, da bi dajala kakršnokoli pravico bodisi državi bodisi skupini ljudi ali poedini osebi za podvzemanje ali izvrševanje dejanj, ki bi imela namen zatreti katerokoli pravico ali svoboščino, navedeno v tej deklaraciji“ (čl. 30).

Vsi vemo, da vladajoči režim v Jugoslaviji in Sloveniji ne izpolnjuje obveznosti sklepne listine Helsinške konference iz leta 1975, da zatira temeljne človekove pravice, navedene v Splošni deklaraciji o človekovih pravicah, ki bi jih morale po svoji obveznosti ščititi. Prav pa je, da še posebej poudarimo, da sedanje oblasti v tem pogledu ne izpolnjujejo niti svoje lastne ustave.

Tole npr. določa ustava SR Slovenije:

Člen 109: „Zajamčena je svoboda tiska, govora in svoboda javnega nastopanja. Občani imajo pravico v sredstvih javnega obveščanja izražati svoje mnenje.“ Člen 209: „Občan ima pravico dajati politične in druge pobude splošnega pomena.“ Člen 210: „Zajamčena je svoboda združevanja in svoboda zborovanja ter drugega javnega zbiranja.“ Člen 214: „Protiučtavno in kaznivo je kakršnokoli propagiranje ali izvajanje verskega sovraštva in nestrpnosti.“

Opozorimo le na nekatera dejstva: dosledno zatiranje svobode tiska in združevanja; ne dolgo tega je svetovna javnost zvedela, da je bil v Sloveniji obsojen rojak celo na podlagi zapiskov svojega lastnega osebnega dnevnika; odvzemanje potnih listov brez obtožbe ali obsodbe; grožnje učiteljem, ki hodijo v cerkev, „naj si izberejo drug poklic“; vsestranski privilegij za člane komunistične stranke; zanikanje pravice staršem glede vzgoje otrok; uradno in obvezno poučevanje marksizma; omejevanje svobode kulturnim ustvarjalcem; propagiranje in izvajanje verskega sovraštva in nestrpnosti; neprestani pritisk komunistične stranke na delovanje Cerkev; vse to so vsakdanji pojavi v Republiki Sloveniji, ki imajo svoje korenine v odpravi politične svobode.

Ne osebna, ne verska, ne kulturna svoboda niso zajamčene, če v deželi ne vlada politična svoboda. In dokler temu ne bo drugače, bodo tako helsinški sklepi kakor slovenska ustava in Splošna deklaracija le za zunanjo uporabo — brez vsake koristi za narod.

Zadnja leta dvigajo posamezniki in skupine v državah — socialističnih demokracijah —, kjer so osnovne človekove pravice zatirane, zahtevo po izpolnjevanju ustavnih določil in mednarodnih pogodb o zaščiti človekovih pravic. Ti pogumni posamezniki in skupine (v Sovjetski zvezi, na Češkem, Poljskem in drugod) dobivajo množično oporo v svojih državah in tudi moralno oporo svobodnega sveta.

Ko opozarjamo na ta dejstva, ne hujskamo k nasilnemu odporu, marveč Vas pozivamo, da zahtevate izpolnjevanje določil ustave, da zahtevate izpolnjevanje obveznosti o zaščiti človekovih pravic, kot jih je prevzela SFR Jugoslavija v mednarodnih pogodbah, da zahtevate svobodo volitev, ki naj omogočajo vsem državljanom udeležbo pri vodstvu Slovenske Republike.

Slovenski narod je v svoji zgodovini dokazal predvsem z ustoličenjem koroških vojvod preko stoletij zatiranja, da je svoboda temelj njegove biti. Današnji čas terja, da to ponovno dokažemo.

Nikdar nismo pričakovali, da bi KP v nasprotju s svojo ideologijo branila človekove pravice; pričakovali pa smo in še pričakujemo, da bodo dvignili svoj glas vsaj tisti zapeljani rojaki, katerih narodni idealizem je KP zlorabila za revolucijo pod pretvezo osvobodilnega boja. Sedanji molk — posledica razočaranja — bi bil še usodnejši od tedanje zmote.

Ruski disident Sinjavski, ki je preživel v Sovjetski zvezi sedem let prisilnega dela, je prišel do spoznanja, da je v človeški naravi silna težnja po svobodi; vsebuje pa tudi sposobnost, da se prilagodi sužnosti. Naj ne bo sedanja slovenska generacija tista, ki bi zamudila zgodovinski trenutek in pretrgala trnjevo pot bojev našega naroda za svobodo, ki se ni nikdar hotel prilagoditi ne gospodarski, ne politični, pa tudi ne duhovni sužnosti.

Če hočeš biti svoboden, če hočeš, da bo svoboden tvoj rod, potem javno in pogumno zahtevaj ter brani svoje pravice. Krik posameznika bo našel odmev in sprožil plaz, katerega ne bo mogoče ustaviti.

Nihče nam ne bo prinesel svobode, ako je ne zahtevamo sami. Naša moč je v nas samih.

Za
NARODNI ODBOR ZA SLOVENIJO
Miloš Stare,
predsednik

Buenos Aires (Argentina; Cleveland (ZDA); London (Anglija); NAPA (California, ZDA); New York (ZDA); Sidney (Avstralija); Toronto (Kanada). - V maju 1977.

Z gornjim pozivom so bili slovenski rojaki v domovini seznanjeni pred začetkom prve pohelsinške konference v Beogradu.

Junaki današnjega časa

Zadnje čase se vedno bolj pogosto pojavljajo v svetovnem časopisu poročila o tako imenovanih disidentih v vzhodnoevropskih državah. Kdo so ti ljudje?

Slovensko jim pravimo oporečniki; režimi, katerim oporekajo, jih pa obmetujejo z vsem mogočim: z nergači, nezadovoljneži, izdajalci, zločinci, in jih šikanirajo na najrazličnejše načine: z zasliševanji, grož-

**Aleksander Solženicin,
borec za človekove pravice**

njami, odpovedjo služb, ječami. Na vse načine jih skušajo uničiti, a, kot je videti, prepozno.

V resnici so disidentje izredni ljudje, čisti značaji, junaki današnjega časa, ki si kljub temu, da si ne zakrivajo oči pred težkimi posledicami zase, upajo glasno protestirati proti kršenju človekovih pravic s strani tamkajšnjih režimov. To so prav takega spoštovanja vredni ljudje kot tisti, ki so se iz resnične ljubezni do svobode uprli pred leti fašizmu in nacizmu. (Sem pa ni mogoče šteti tistih, ki so se uprli zato, da uvedejo namesto enga totalitarizma drugega.) V naši domači zgodovini je bil svetli lik takšnega upornika kaplan Čedermac.

Sicer so se po nekaterih vzhodnoevropskih deželah pojavili oporečniki že od vznika tamkajšnjih totalitarnih režimov, a neobičajno so se namnožili po objavi helsinške sklepne listine avgusta 1975.

Helsinška konferenca 35 evropskih in severnoameriških držav je navedla v zaključnem dokumentu pravice, ki jih ima vsak človek že z rojstvom in ki mu jih zato ne sme nihče kratiti. To sklepno listino so morale posamezne države, udeleženske konference, objaviti. Ko so za njeno vsebino zvedeli najbolj napredni in najbolj pogumni posamezniki v vzhodnoevropskih deželah, so začeli

od svojih vlad zahtevati, naj izpolnijo, kar so podpisale.

Seveda so si ti režimi na jasnem, da načel o splošno priznanih človekovih pravicah in svoboščinah ne smejo izvesti, če se hočejo obdržati na oblasti. Ko je Dubček leta 1968 na Češkoslovaškem začel odpirati vrata samo eni od svoboščin, priznanju različnih političnih strank, si Sovjetska zveza ni pomišljala rajši vzeti nase mednarodno sramoto in v deželo praške pomladi vkorakati, kot pa pustiti možnost svobodnega političnega življenja in s tem propada vodstvene vloge ZK.

Da so zastopniki totalitarnih režimov sklepno helsinško listino kljub temu podpisali, so imeli dva razloga: s podpisom so si zagotovili od

Zahoda gospodarsko pomoč, ki si jo tako zelo želijo, in hoteli so se pokazati kot demokrati, vsaj na papirju.

S čimer ti režimi niso računali, to so z disidenti. In teh je vedno več in vsak dan so glasnejši. V Romuniji jih je že 300, na Češkoslovaškem 600. Milovan Djilas pravi, da sestavljajo disidenti opozicijo, ki je režimi ne morejo več utišati.

Ta glasna in pogumna opozicija je prva špranja v zidu vzhodnoevropskih sistemov. Upor proti totalitarizmu lahko pride samo od znotraj dežel, v katere so se ti naselili. Prva špranja je sicer malo. Kljub vsemu je lahko začetek. Za vsak jez je najnevarnejši ravno prvi ris.

(Naša luč, 1977, 8)

Obletnica Slomškovega doma v Ramos Mejía v nedeljo 25. septembra. Na sliki šolski zbor Slomškove šole s pevovodkinjo gđc. Anico Šemrov. Na levi recitator Maks Nose in napovedovalka ga. Alenka Poznič (foto Alpe)

Izs. duhovnik Tone Dejak o delu med rojaki v Franciji

Izseljenski duhovnik v Franciji Anton Dejak je Ribničan. Rojen je bil v Ljubljani 8. maja 1926, študiral na škofijski klasični gimnaziji v Šent Vidu nad Ljubljano in v begunskem taborišču v Italiji, od 1946 do 1951 študiral bogoslovje v slovenskem begunskem semenišču v Briksnu na Južnem Tirolskem in od 1948 v San Luisu in Adrogeju v Argentini, posvečen je bil 13. januarja 1952 v Ramos Mejiji (Don Bosco), od 1952 do 1958 bil kaplan v predmestjih Buenos Airesa, od 1958 pa slovenski izseljenski duhovnik v Franciji. Marca letos je po 18 letih obiskal Argentino in imel v slovenski cerkvi Marije Pomagaj srebrno mašo. No prošnjo uredništva DŽ nam je podal oris svojega dela.

Kolikšno je tvoje pastoralno področje in koliko rojakov zajema?

Težko je reči, kolikšno je. Kako je veliko, se je morda najbolj pokazalo prva leta, ko sem prišel semkaj v Aumetz, ki leži 10 km od Luksemburga, in je bilo za spovedovanje od vsake škofije treba dobiti še jurisdikcijo. In tako sem jo moral iskati na škofijah v Metz, v Nancyju, v Verdúnu in v Luksemburgu. S tem pa seveda nikakor nočem reči, da so Slovenci v tistih škofijah bogve kako številni. Ne. Morda je le nekaj družin, ki vzamejo krščansko življenje resno in ki se zavedajo, da brez božje

pomoči, ki nam prihaja predvsem po zakramentih, ne gre.

Za mašo ni bila jurisdikcija nikdar toliko potrebna. Glavno je bilo in je, da ti župnik da dovoljenje, da lahko mašuješ „ali sestra prednica, če gre za mašo pri sestrah, pa lahko potem povabiš rojake, da pridejo k maši.

Kakih 10 let nazaj hodim dvakrat na leto tudi v Alzacijo blizu Mulhouse, kar je kakih 20 km od Švice. Škof o tem menda nič ne ve, prav iz razloga, ker ni treba več jurisdikcije; vsakikrat pa moram seveda obvestiti župnika. Večkrat na leto grem tudi v Epernay v Champagne.

Koliko je rojakov na tem področju? Zopet je težko reči. Po odloku „Exul familia“, ki ga je izdal leta 1953 Pij XII. in ki je izseljenskim duhovnikom dal pravico do pastoralne oskrbe še nad tretjim rod, bi bilo na tem področju 1500 in še morda več rojakov. V poštev pa tretji rod tu v Franciji skoraj ne pride, ker ni bilo po tej zadnji vojni večjega novega dotoka v te rudniške kraje; v glavnem so Slovenci — ekonomski izseljenci — šli v Pariz in njegovo okolico; nemalo jih je odšlo — katerim je bilo le mogoče — potem, ko so dobili potrebne dokru-

Srebrna maša Toneta Dejaka v slovenski cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu 27. marca 1977. Od leve na desno: dr. Alojzij Starc, p. Ciril Petelin, srebrnomašnik Tone Dejak, msgr. Anton Orehar in Gregor Mali.

mente, naprej „čez lužo“ v Kanado, Avstralijo in Združene države. Tako bom rekel, da bo tistih, ki se imajo več ali manj za Slovence, na tem področju 600 do 700; s tem pa ne rečem, da nujno potrebujejo sloverske pastoralne oskrbe, ker znajo pač bolje francoski kot pa slovenski in jih zato ne gre navajati k sloverskim liturgičnim opravilom.

Na mojem področju so tudi Hrvati; mogoče jih je še več kot Slovencev. Nimajo svojega duhovnika in so se (zdaj manj) v nujnih potrebah obračali na mene, ker mi je Vatikan ob nastavitvi v odloku dal v pastoralno oskrbo ne le Slovencev, marveč katoliške Jugoslovane. Tako

sem imel več hrvaških porok kot pr slovenskih.

Na katerih krajih imaš bogoslužna opravila?

Aumetz: redno vse nedelje in zapovedane praznike. Tucquegnieux-Marine: redno vsako drugo nedeljo v mesecu popoldne; od začetka kakih 10 let: redno vsako 2. in 4. nedeljo. Algrange: redno vsako 3. nedeljo v mesecu. Alzacija: dvakrat na leto: v maju in septembru. Epernay: navadno trikrat do štirikrat na leto. Nancy: prav tako, vendar to ni nekaj rednega.

Imel sem maše in spovedovanje še v Piennes, Giraumont, Audun-

le-Tiche, Florange, Moutier, Luksembourg — mesto. V vse te kraje ne hodim več. V Luksemburgu na primer je prihajalo k mašam veliko več Hrvatov kot Slovencev. Hrvati so tam številni, Slovenci pa ne. Ker pa sem slovensko maševal in pridigal, je Hrvatov prihajalo vedno manj. Neke nedelje so prišli le Slovenci in še tisti ne vsi; tako sem prenehal. Drugje so bili drugi razlogi, da sem prenehal. Na primer, da so se ljudje preselili zaradi dela v drug kraj ali so se vrnili v Slovenijo itd.

Lommerange: francoska fara — mašujem redno vsako nedeljo in dvakrat med tednom ter po potrebi, n. pr. ko je poroka ali pogreb. Tu poučujem v dvorazredni ljudski šoli verouk.

Koliko časa se ohranjajo Slovenci v Franciji v narodnem pogledu sredi tujeja naroda?

To je različno. Treba je vedeti, da je v te kraje prišel glavni val Slovencev po prvi svetovni vojni. In sicer je bilo največ Primorcev. Njihovi kraji so prišli pod italijansko zasedbo, a fašizem ni dal svobode v nobenem pogledu, jih je tudi gospodarsko zapostavljal in so zato iskali zaslužka drugod po svetu. Eni so šli v novo kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, drugi so šli „čez lužo“ v Argentino in druge države Amerike, tretji pa so šli v Francijo, Belgijo in še druge evropske države.

Za Primorci pridejo po številu štajerci, ki so tudi prišli semkaj v

večjem številu v letih po prvi vojni in potem še prihajali več ali manj vse do druge svetovne vojne. Nekaj jih je prišlo tudi iz sosednje Nemčije. Po drugi svetovni vojni je prišlo semkaj le malo posameznikov prek poznanstva in sorodstva in so potem dobili za žene največ Slovenke iz Slovenije.

Slovenci so imeli tukaj, mogoče bolj kot kjerkoli drugje v Franciji, med obema vojnama živahno kulturno življenje: igre, pevske in telovadne nastope, v verskem pogledu katoliško akcijo. Še domačini so jih občudovali. Deloval je med njimi izseljenski duhovnik Jože Kastelic menda do 33. leta, potem pa je šel med rojake v Argentino in se na Aconcagui smrtno ponesrečil. Za njim je prišel gospod Švelc, ki je deloval do leta 40. Za časa vojne se je moral vrniti v Slovenijo, bil župnik v Retečah pri škofji Loki in l. 1969 umrl.

Imeli so Slovenci tudi slovensko šolo; še pred vojno je poučeval gospod Šribar, po vojni pa gospod Jankovič. Ko se je precej rojakov okoli leta 47 vrnilo nazaj v Jugoslavijo in ko novih ni bilo, je tudi šola prenehala. Vse to kulturno delo je torej pripomoglo, da se drugi rod lahko slovensko pogovarja; seveda še bolj obvlada francoščino, ki se jo je moral obvezno učiti v francoski šoli.

Tudi zdaj imamo v Aumetzu slovensko šolo, dovoljeno tudi od francoskih oblasti. Obiskuje jo kakih 35 otrok in kakih 35 odraslih. Poučuje gospodična Metka Zupančič, ki je nastavljena iz Ljubljane.

Slovenci v Ametzu so že leta 1926, da bi si v gospodarskem pogledu medsebojno pomagali, organizirali Slovensko delavsko društvo, ki je pa po zadnji svetovni vojni prevzelo vlogo kulturno-zabavnega društva in imajo vanj vstop tudi delavci drugih narodnosti. Zdaj se imenuje Delavsko društvo. Goji predvsem petje, slovensko in drugo.

Treba je vedeti, da razen duhovnikov, ki so tu delovali, in nekaj učiteljev ni bilo in še danes ni v teh krajih nobene inteligence, da so bili vsi le delavci z ljudskošolsko izobrazbo; le tisti, ki je prišel po letu 50, ima kako srednjo ali obrtno šolo. Po vojni tudi ni bilo več kot 10 let duhovnika.

Neka slovenska zavest se bo mogla ohranjati tja do četrtega rodu in morda še naprej. Danes so drugi časi; zveze z domovino so lažje in pogostejše, toda francoska šola in življenje v Franciji bosta imela na vso to mladino le odločilen vpliv; bosta dala le bolj francosko mišljenje in čustvovanje.

Kakšno je tvoje pastoralno delo med rojaki? In med Francozi? So te sprejeli za svojega?

Moje pastoralno delo je: maševati, pridigati, spovedovati; porok je bilo le nekaj slovenskih in nekaj več hrvaških; nekateri se poročajo tudi kar v Sloveniji. Krstov je bilo kakih 10 do 15. Nadalje: obiski bolnikov

Obletnica blagoslovitve podobe svetogorske Marije v cerkvi sv. Rafaela, ulica José P. Varela 5272, Buenos Aires, v nedeljo 2. oktobra. Med sv. mašo je msgr. Anton Orehar podelil zakrament bolniškega maziljenja 55 ostarelim rojakom (foto Kazimir Keber)

po družinah in bolnišnicah. Pogrebov imam le malo in sicer le v Aumetzu in bližnjih krajih. Da bi se Slovenci obračali name iz daljnih krajev, bi bilo nepraktično. Večina vernikov pri pogrebnih mašah je navadno francoskega porekla, ker rudarji le držijo skupaj, in je zato prav, da se maša bere v francoščini in po francoskem načinu, katerega so ljudje najbolj vajeni. En razlog je tudi ta, da ni slovenskega organista, a ljudje imajo le radi, da je med mašo orgljanje in lepo petje.

Če mašujem jaz in je umrl Slovec, potem berem ljudem berilo ali evangelij v slovenščini, povem nekaj besed po slovensko; pevke ali pevci pa po možnosti zapojejo kako pesem.

Moje pastoralno delo med Francozi ni bistveno drugačno kot med Slovenci. Treba je maševati, pridigati, deliti zakramente, pokopavati povsod, tako med Slovenci kot med Francozi. Različno je le glede verouka. Vsi otroci slovenskih staršev se ga morajo takorekoč obvezno učiti v francoskih šolah, vsaj na ozemlju, ki spada pod škofiji Metz in Strasbourg, kjer so konfesionalne šole. Otroke bi bilo zato težko pripraviti do tega, da bi imeli še posebej slovenski verouk; tudi starši bi bili težko za to. In otrok, ki bi slovensko kolikor toliko dobro znali, skoraj ni. Tako imam jaz v francoski fari za francoske otroke verouk, medtem ko ga za slovenske otroke nimam.

Veliko je bilo na francoski fari še do pred kratkim dela s pripravo otrok na slovesno sveto obhajilo, ki

so ga otroci prejeli in ga še kje prejemajo v 13. letu. Tega Slovenci ne poznamo in menda nismo poznali. Bila je to nekakšna priprava za življenje, še več kot pri nas birma. Po koncilu se je začelo prerekanje o umestnosti ali neumestnosti te slovesnosti. Je vedno manj kandidatov in bo najbrž preminula. Na mesto tega slovesnega obhajila je pred nekaj leti stopila birma, ki so jo prej delili ob 10. letu starosti.

Zelo cvetoče so bile do koncila in še po koncilu različne veje KA: žostisti, tako fantje kot dekleta, delavska KA, študentovska, kmetska, KA za izobražence. Ob pokoncilskih spremembah se je članstvo precej zmanjšalo; tudi po večjih župnijah je takorekoč ni več in kjer je, je manj živa; razmere so se spremenile.

Kako so me sprejeli in kako me sprejemajo župljani francoske fаре? Dobro se zavedajo, da sem tujec. Tega so se zavedali takoj po prvi pridigi. Slišati je bilo tudi pozneje še tu in tam kake opazke. A treba je reči, da so Francozi na tujce navajeni, da je Francija dežela mnogih narodnosti, kozmopolitska država. Če so tujce včasih — in morda ni to še tako dolgo — zmerjali z „sale etranger“, so se zdaj po vojni in po koncilu razmere spremenile. Seveda niso navajeni toliko na duhovnike-tujce, ker so jih imeli sami dosti, tako da so jih pošiljali še veliko v misijone in po svetu. Na vse so mogli biti ponosni do ošabnosti. A razmere se spreminjajo glede vsega in danes se ne morejo z vsem tem bog-

večaj ponašati. Tudi v Franciji število duhovniških poklicev pada, čeprav mogoče ne več toliko kot pred nekaj leti.

Treba je tudi vedeti, da je ljudstvo v teh krajih marsikaj doživelo za časa vojn, da so bili ljudje v zadnji vojni izseljeni ne samo v različne kraje Francije, ampak tudi na češko in Slovaško in drugam in so bili veseli, da so se lahko udeleževali maše po rimskokatoliškem obredu, čeprav niso besedila povsem razumeli. Hočeš nočeš so se morali sprijazniti z menoj.

Kakšne težave doživljaš pri svojem duhovniškem delu?

Gotovo je za duhovnika, ki spreminja dežele in ljudstva, največja težava znanje oz. nepoznanje jezika.

Gre za to, da veselo oznanilo ljudem nazorno poveš, v njihovem načinu izražanja; da citat iz sv. pisma poveš, kakor je zapisan v njihovi bibliji. K oznanjevanju evangelija pripomore tudi poznanje zgodovine tistega naroda in sploh poznanje narodovega življenja. Zato pastoralno delo med ljudmi, katerih jezika ne poznaš, ni lahko; postaja pa iz dneva v dan lažje, če se tistim ljudem posvetiš in zanje živiš. Tako postanejo oni tvoj drugi dom in tvoja domovina.

Pri delu med Slovenci vidim težavo v tem, da so zelo oddaljeni in raztreseni. Nekajkrat na leto se udeležijo slovenske maše, drugače pa naj bi se udeleževali francoske farne maše in francoskih liturgičnih opravil. Vse to seveda kaj malo pomaga k njihovi duhovni zbranosti. Ni čud-

Kronanje podobe brezjanske Marije Pomagaj na Pristavi v Castelarju v nedeljo 2. oktobra. Fotografija kaže prenos podobe z dvorišča, kjer je msgr. Anton Orehar kronal podobo, v kapelo. Od leve na desno: botra kronanja France Rant in ga. Ana Božnar, dušni pastir Matija Lamovšek in msgr. Orehar ter mladina in otroci v narodnih nošah (foto Kazimir Keber)

no, da ob spremembah, ki so bile v pokoncilskih letih, skoraj ne vedo, kje se jih glava drži. Ni neke stalnosti. Kako naj znajo potem pri maši odgovarjati? Pesem, ki se jo za silo naučijo pri eni maši, jo do druge kaj lahko pozabijo. Treba je vedeti, da so tudi v kraju, kamor prideš maševat, eni iz Prekmurja, drugi iz Goriške, in da imajo različne napeve, ki jih je treba potem vskladiti.

Kakšne so razlike med dušnopastirskim delom v Argentini in Franciji?

V Argentini so kraji, kjer ni rednega dušnega pastirstva; kraji, kamor tudi po več mesecev ne pride duhovnik; potem pride duhovnik ali morda celó več duhovnikov-misijonarjev in se vršijo devetdnevnice na čast Materi božji ali kakemu svetniku; so krsti, poroke in nazadnje pride še škof, da birma in da zaključí „misijon“. Tega v Franciji ni.

Zadnja leta duhovnik v kakšno faro morda namenoma ne pride. Kakih 10 let nazaj se je namreč število duhovniškev poklicev občutno zmanjšalo in nekateri duhovniki in škofje so skušali in še skušajo pripravljati ljudi za leto 2.000, ko bi bilo morda pomanjkanje duhovnikov še večje in resnično ne bi mogel duhovnik v vseh cerkvah maševati. Da bi tedaj ljudje ne ostali mirno doma v svoji sobi, marveč da bi se prav tako zbrali v cerkvah in imeli vsaj prvi del maše — bogoslužje božje besede, so po ne-

katerih cerkvah duhovniki prvi del maše zaupali laikom, drugi del, evharistični, pa iz zgoraj omenjenega razloga opustili.

Lahko rečem, da je tu v Lotaringiji (pa tudi drugod v Franciji) dušno pastirsko delo isto kot pri nas v Sloveniji; to je bilo lahko videti morda še najbolj takoj prva leta, ko sem prišel semkaj. Ob koncilu in po koncilu se je marsikaj spremenilo in opustilo, kot najbrž tudi v drugih deželah. Na primer: ni več raznih devetdnevnic, ni več procesij na križev teden, ni več večer-
nic ali krščanskega nauka o nedeljah ipd. So pa nekatere župnije, ki več ali manj te in še druge pobožnosti še imajo.

„Draga 77“

Društvo slovenskih izobražencev iz Trsta je tudi letos organiziralo študijske dneve, znane pod imenom „Draga“. Tudi letos so bila — kot lani — v parku Finžgarjevega doma na Opčinah in sicer 3. in 4. septembra. Tečaj je vodil Sergej Pahor, predsednik društva, predavali pa so Saša Martelanc, časnikar pri Radio Trst II, o delu in tragični smrti Lojzeta Bratuža v govoru „Slovenska misel, vzpluj!“, pomožni škof v Torontu, Kanada, dr. Lojze Ambrožič o „Lučih in sencah v pokoncilski prenovi“ in publicist Vinko Ožlak o razmerju med marksizmom in krščanstvom. Udeležencev je bilo okrog 200.

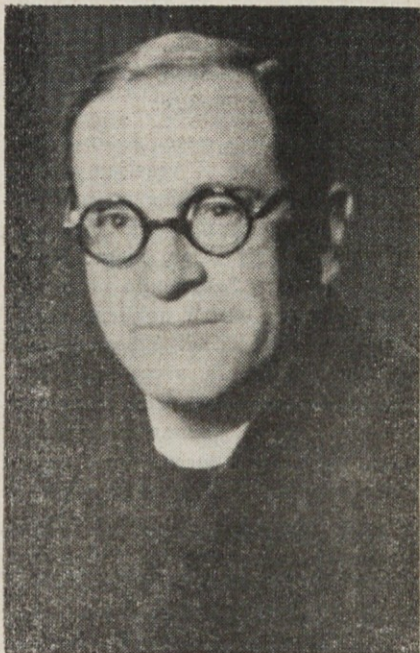
PROFESOR DR. FRANC MIHELČIČ –

vzgojitelj in duhovni voditelj delavske mladine

1. julija 1977 je umrl v Amlachu pri Lienzu na Tirolskem prof. dr. Franc Mihelčič, duhovnik, vzgojitelj in znanstvenik. Pokojnik ni bil širše poznan v slovenski javnosti. Tega tudi iskal ni. Bil je osebno skromen garač v vinogradu Gospodovem. Nekaj let pred drugo svetovno vojno mu je škof dr. Gregorij Rožman zaupal izredno odgovorno in težko nalogo: ustanoviti iz nič Slovensko delavsko katoliško akcijo. Dr. Mihelčič se je tako zavzel za najbolj ogrožen in zapostavljen delavski stan. Pričel je zbirati vajence in pomočnike, da bi iz njih ustvaril dobre kristjane, močne osebnosti in voditelje delavske organizacije. Kot zvezni — narodni — asistent Zveze mladih katoliških delavcev (ZMKD) je postavil temelje tej prepotrebni organizaciji.

Pokojni dr. Mihelčič je bil izredno močna osebnost. Skoro nič nismo poznali njegove velike ljubezni do botanike, zoologije in glasbe. Zdelo se nam je, da živi le za delavsko mladino in njene probleme. Svoje poslanstvo je vršil brez hrupa in želje po osebni slavi. Upošteval je moderne organizacijske metode. Mrzil je šušmarstvo. Živo se je zavedal: slovensko delavstvo bo brez dobre organizacije in sposobnih voditeljev zgubljeno. Zato je zbiral, oblikoval,

usmerjal in navduševal. Vesel je bil svojih fantov in čutili smo: dobro nam hoče, naš duhovni vodja je. Znal je privzgojiti čut odgovornosti, smisel za disciplino in resno delo. Uspeh ni izostal. Že tik pred vojno je ZMKD štela več sto borbenih članov, izdajala glasilo „Mi mladi delavci“. Večina teh delavskih fantov je po njegovi zaslugi imela odlično podlago za apostolat med delavstvom.

Voditeljski kader je od meseca do meseca naraščal. Dr. Mihelčič se je dobro zavedal, da organizacija brez dobrih voditeljev „uspeva“ le na papirju. Voditeljev pa ni, kadar se jih ne oblikuje ali pa izbrani vzgojitelj nima primernih kvalitete za to.

Okoli sebe ni trpel kimavcev. Tudi osebnih privržencev oz. „pristašev“ ni zbiral. Iskal je in družil le borce za skupno stvar: rešitev delavske mladine. Koliko ovir, zaprek, razočaranj je bil deležen, se ne da popisati.

Ni bil nestrpen vzgojitelj. Zavedal se je, da narava ne dela skokov. Zato je sadil, gojil, zalival počasi in vztrajno. Ni veliko in dolgo govoril. Le po nekaj minut. A to niso bile fraze. Bile so besede, ki so segale globoko v srce, besede, ki so širile veselje, besede, ki v mladih dušah delajo čudeže.

Ni delal vsega sam. Močnih osebnosti se ni bal. Z veseljem nam je priporočal tečaje, kjer so predavali dr. Aleš Ušeničnik, prof. Ernest Tomc, dr. Alojzij Odar, msgr. Matija škerbec, inž. Jože Sodja in mnogi drugi. Poleg resne poklicne izobrazbe je zahteval študij krščanskega socialnega nauka in vsega, kar je potrebno za apostolat. Učil je „plavanja proti toku“. Seznanjal je mladino z vsem realnim stanjem, vsemi nevarnostmi. Vedno pa je nakažoval rešitve. Včasih je pri svojem delu naletel na nasprotovanja celo tam, odkoder bi morala priti pomoč. Kjer bi že vsakdo obupal, je dr. Mihelčič z vedrim optimizmom vztrajal.

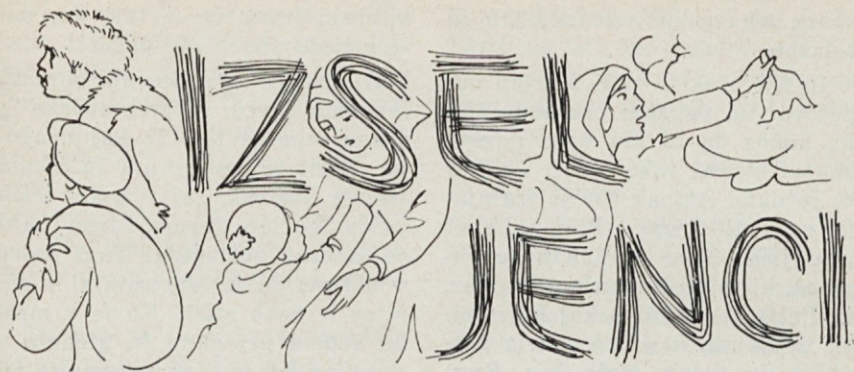
Tako je ZMKD pred vojno prehajala že v veliko narodno delavsko organizacijo, sposobno preusmeriti slovensko delavstvo. Revolucija pa je organizacijsko delo pretresla. Velik del članov je zgubil življenje. Med njimi so bili tudi mučenci — kot rajni France Jakoš. Ta doba je dr. Mihelčiča silno prizadela, saj je njegovo veliko življenjsko delo bilo prekinjeno in zatrto.

V taborišču Peggez pri Lienzu je znova začel z delom. Ko se je taborišče selilo v Spittal, je dvakrat tedensko prihajal k posameznim skupinam. V času, ko je večina odpotovala iz Evrope, je tudi on želel priti za največjo skupino v Argentino. Na žalost do tega ni prišlo. Iz njegovih pisem je razvidno, da je do zadnjega veliko mislil in molil za vso delavsko mladino.

Vsi, ki smo poznali pokojnika in bili deležni njegove modre vzgojiteljske delavnosti, ga bomo ohranili v lepem spominu. Njegov zgled požrtvovalne ljubezni pa nas bo bodril na vseh potih življenja.

— ŠIČ

Johan Bojer - Božo Vodušek

X

V marsikateri koči na Norveškem stoji na omari slika tistega, ki je v Ameriki. Nekoč je hodil tod okrog kakor vsi drugi, zdaj pa je odšel tako daleč, tako daleč. Visoko se je že moral povzpeti, zakaj na sliki je tako mrk, s prečo v lasih in oblečen kakor pravi gospod. Njegova pisma berejo na glas kakor domače evangelije. Mati potoči solzo, oče gleda v tla, otroci vidijo pred seboj nove slike. Morebiti so na oknu rože, podobe na stenah, v kotu z rožami poslikana omara. Ali najlepše v hiši je Amerikanec na omari. On je več kakor okras. Počasi se izpreminja v domačega boga.

Berit Kvidal je dobila svojega. Tam stoji Mortenova slika, in če je nekaj časa sama, se včasih dogodi, da se potihem pogovarja z

njo. „Kaj misliš o tem in onem?“ Pa saj njegovi koraki niso več odmevali trdno in odločno po veži, njegov glas ni več ukazoval, kaj vse je treba storiti, nič več ni prala in krpala zanj, kakor v starih časih. Ali kaj pomaga tarnanje! S sončnimi pegami pokriti obraz pod rdečimi lasmi je zmeraj žarel od zaposlenosti. Tam sta bila hlev in kuhinja, hiša in otroci. Treba je bilo presti in tkati in delati na polju. Le redkokdaj so se zbrale žene h kavi in božji besedi. Zmeraj je bilo kaj težkega. Ali kadar je hitela prek dvorišča, je pogosto za trenutek obstala in se ozrla na hribe, na pokrajino spodaj, na veliki fjord, ki se je raztezal pod dolgimi, sijnimi gorami na zahodu. Tam so prihajali in odhajali parniki in bele jadrnice. Nekateri so bili namenjeni daleč, tako zelo daleč. Drugi so se vračali iz daljnih in čudovitih, pravljinih dežel. Iz

vsega tega pa je zajemala miř in tolažbo.

In tja prek je tudi Morten od-potoval na velikem parniku. Bilo je, kakor da bi mu njen pogled skuřal slediti tako daleč, kolikor se je dalo. Ampak vse je izginja-lo v svetli megli. Bila je spet pravljica. Sicer je imela še Si-mena, ki je bil že dvajset let star, in Petra, ki je bil nekaj let mlaj-ši, in Randi, ki jih je imela pet-najst. In potem mala dva, Knu-ta in Meto. Vsi so ji bili v pomoč. Ali Mortena le ni bilo, ki bi vo-dil vse v redu.

Marsikako nedeljo zvečer je šla s svojimi otroki navzgor ob nji-vah in gledala na breg na drugi strani reke. Tam je bil še zme-raj sam jelšev gozd in grmovje in kamenje. Ampak le počakajte, da se vrne Morten! Takrat bodo nastale tam njive in travniki. In poglejte stara poslopja in pomi-slite, kako bo vse to videti ta-krat, ko pride on! Berit je videla vse pred seboj in popisovala otro-kom. Mogočno, belo prepleskano glavno poslopje, dolgo rdeče go-spodarsko poslopje z dvema kri-loma. Ne bo dolgo trajalo in vse-lila se bo tja in hodila kot mo-gočna hiřna gospodinja po veli-kem posestvu.

In otroci so poslušali. Randi, najstarejša deklica, je bila pač najbolj podobna materi. Plavola-sa in lepa je bila in videla je pred seboj polno slik. Kadar se je sme-jala, se je moral z njo smejati ves svet. Ko bo nekoč hčerka na

velikem posestvu — da, da, po-tem bodo snubci že priřli!

Ali banka je zahtevala obresti, lensman davek, trgovec obroke in razen tega je bilo še kaj druge-ga. Berit je vzdihovala in iskala izhoda. Ampak, saj v nekaj letih pride Morten domov. Misel nanj je zmeraj pomagala. Tam daleč v daljavi se je izpreminjal v re-šitev iz vseh stisk. Ko je v mra-ku sedela pri oknu in gledala v nebo na zahodu, si je pogosto iz-brala eno samo najlepšo zvezdo. In ko je tako strmela vanjo, je tem silneje mislila na svojega si-na.

Včasih se je dogodilo, da je po-gledalo skozi kuhinjska vrata ne-ko dekle s svetlimi lasmi in veli-kimi pričakujočimi očmi. Priha-jala je zmeraj po gozdni stezi in nikoli ni hotela stopiti v sobo. Bi-la je Helena. Torej zdaj ji je bil Kvidal dovolj dober? Ali si je morebiti zato predstavljala Mor-tena lahko prav takega, kakršne-ga je najrajši imela, skoraj kot kakega princa, ker je bil tako ze-lo daleč? In kdaj pa kdaj je go-tovo napravil dolgo pot na smu-čeh ali predaval, ali pa pel lep-še kakor kdorkoli na svetu. In s kom naj bi bila o vsem tem go-vorila, razen z njegovo materjo? „Ali ste dobili kako pismo?“ Be-rit se je nasmehnila. „Da, seve-da. In ti tudi?“ — „Da, ampak kaj piše vam?“ In potem je na-stal šepet med obema ženskama.

Nato je priřla dolga zima brez pisem. Vedeli sta, da je Morten

odšel v prerijo, ne pa, da je bilo tako daleč do pošte. Berit sami je bilo težko, ali najhuje je bilo mlademu dekletu. O božiču je prišla Helena na smučeh: „Ali ste kaj slišali?“ „Moj Bog, nič.“ — „Kaj pa, če... če se mu je kaj pripetilo? Če... če več ne živi?“ — „Ne reci kaj takega, Helena. Saj si vendar lahko misliš, da živi.“

To pot pa je Helena obsedeła na kuhinjski klopi in tiho jokala. Izvilo se ji je, da ni bila taka z njim, kakršna bi morala biti. Zdaj se ji zdi, da ne bo imela nobene-ga veselega dneva več. Če bi ji poslal vozni listek, bi se odpeljala k njemu, pa čeprav bi morala pobegniti z doma kakor tat.

Berit gleda zamišljeno predse. Če bo dekle res odpotovalo k njemu — čemu naj bi Morten potem še prišel domov?

Težko? Biti mati je zmeraj težko, mora se sprijazniti s tem, da je potisnjena v kot. Ampak Kvidal? Kaj, če so... če so vse to samo sanje? Morten, Morten, saj nas vendar ne boš zapustil!

Noč je prebdela ob tkanju lepega prta v rdečih, modrih in belih barvah. To naj bi bilo pogrinjalo za njegovo posteljo, ko se vrne domov in se poroči. Nekega dne se ji je posrečilo zvabiti Heleno v sobo, ko nikogar ni bilo notri. „Kaj, misliš, bo iz tega?“ Deklica je zardela. „Ne vem.“ Mati se je nasmehnila. „Ah, jaz tudi ne.“

Ali na pomlad je Helena ne-

hala prihajati. Nekega dne jo je Berit srečala na deželni cesti in le s težavo se ji je posrečilo, da je ujela njen pogled. „Ali si dobila kako pismo?“ — „Da.“ — „In mogoče vozni listek?“ Glas se ji je tresel. „Ne.“ — „Ali si se spet drugače odločila?“ — „Tako... tako težavno je vse.“

Sredi poletja sta bila ona in lensmanov sin oklicana. Berit je sedela v cerkvi, a ni omedlela. Le tega si ni upala, da bi o tem pisala Mortenu. Saj bi ga morebiti tako prestrašilo, da bi povratek še bolj odlagal. Venomer je gledala sliko na omari, pogovarjala se je z njo, kadar je bila sama, in tudi pogrinjalo je tkala dalje.

Simen je hodil nekaj časa okrog, debel in plavolas in kakor nabit z Mortenovimi načrti. Z mlajšimi brati in sestrami ni bil nič kaj milosten, odkar je bil najstarejši. „Pojdi in nacepi drv!“ je rekel Petru. „In vaju prosim, da gresta z menoj sadit krompir!“ je ukazal sestrama. Hotel je Mortenu pokazati, da je prav tako dobro znal urejati vse kakor on. Ali čas je potekal in pričel se je čuditi, zakaj ni Amerikanec poslal toliko denarja domov, da bi kaj zaleglo. Kdaj pa kdaj po pet ali šest dolarjev se je sicer materi zdela že velika vsota. Ali pa je zadostovalo za banko, za trgovca in davke in še celo, da bi najeli delavce in pričeli na veliko? Kaj neki je Morten mislil? Zdaj je bil Simen tisti, ki je moral hoditi na delo, pozimi na ri-

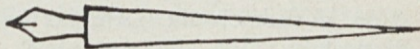
bolov, spomladi in jeseni na dni-no. Zaslužek pa ni bil nič boljši kakor takrat, ko je bil Morten še doma. Bil naj bi zdoma in bil naj bi na posestvu. Služil naj bi denar in dvignil Kvidal po bratovih načrtih. Kaj neki je mislil Morten? Prihajala so nova naročila od njega: „Lotite se tega in tega! Pričnite kopati jarke severno od barja!“ Prav, ampak sem z denarjem! Saj bo kmalu obogatel, ko je imel vendar tam prek že posestvo, ki je merilo šeststo maalov.

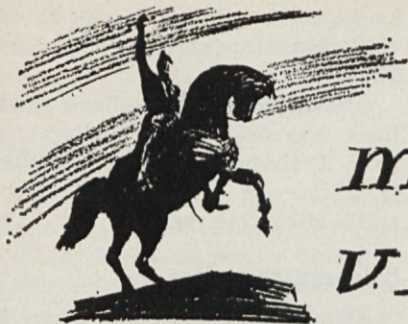
Simen nikoli ni pozabil tiste prve zime, ko se je mati nekega dne vrnila domov in vsa žarela. Končno vendar pismo. In denar. Tako? Koliko sto? „Tri dolarje.“ Mati je bila bogata, ko je mahala s tistimi tremi tujimi bankovci. Simen je skrnil porogljiv nasmeh. Ko bi bila mati dobila teh par vinarjev od kakega sina z Lofotov, bi bila samo vzdihovala, zakaj ni več. Zdaj pa, ko so prišli od njega, ki je bil v Ameriki, od domačega boga, je bilo skoraj kakor cel milijon. Morten ni nič pisal o tem, da je zastavil svojo žepno uro, da je lahko spravil skupaj tolikšno vsoto. O samem sebi sploh ni veliko poročal. Zato pa je dal nova naročila: Storite to in ono do pomladi. Pišite mi novice iz domačega kraja. Ali je Gunnar Ramsöya še župan? Ali jih veliko obiskuje okrožno šolo?

Ampak veliki Kvidal je strašil tudi v glavah mlajših bratov in sester. In nekega dne je Simen

res pričel krčiti svet v bregu onkraj reke. Sekati brinje in grmičje še nekako gre, ali ko je treba kopati ledino, je težje. Same korenine in kamenje, korenine in kamenje. Sreča, da ima pri sebi Petra, prav zares oba čutita križ in ramena. Peter je tako zelo podoban očetu, tršatega vratu je in nagle jeze. Če česa ne more napraviti, takoj kolne in sredi dela se naenkrat vsega naveliča in zbeži čez drn in strn. Vsaka drobtina zemlje mora biti z lopato obrnjena. Za vsako ped se je treba potiti. Če so Kvidal na ta način krčili, je umljivo, da posestvo ni večje. In nekega dne sta brata pričela razmišljati o Mortenu, ki je živel tamkaj v preriji s šeststo maali najboljše zemlje. Samo plug mu je treba zastaviti. Če je bilo res tako, kakor je bilo narisano na rdečih in modrih lepakih, ki so jih razpošiljale ameriške parobrodne družbe, tistim tam prek niti za brazdo ni bilo treba hoditi. Kaj še, sedeli so kakor gospodje na plugu in se le zaradi lepšega vozili prek njiv. Tako lepo je bilo zdaj bržkone Mortenu. In zdaj pa zdaj gre v svojo pisarno in piše domov: Napravite to in ono! Delajte pridno in čistite zemljo korenin in kamenja! Hej, hej! Sicer boste vsi skupaj okusili bič.

(Bo še)

med nami v Argentini

Duhovne vaje

Za dekleta so bile v 2 skupinah: od 2. do 4. septembra in od 30. septembra do 2. oktobra v zavodu Marije Pomočnice v San Miguelu. V 1. skupini je opravilo duhovne vaje 27 deklet, v 2. skupini pa 61 deklet. Vodil jih je France Bergant. Od 30. septembra do 2. oktobra so bile duhovne vaje tudi za fante in sicer v Domu duhovnih vaj sv. Ignacij Lojolski v San Miguelu. Duhovne vaje je opravilo 33 fantov, vodil jih je pa dr. Alojzij Starc.

Molierov

„Namišljeni bolnik“

Mladina s Pristave v Castelarju je v režiji Miha Gaserja postavila na oder Molièrovo komedijo „Namišljeni bolnik“. Igrali so Janez Golob, Marija, Cvetka in Marjan Kopač, Mimi, Ivanka in Mavric Kočar, Andrej Keber, Franc Klemenčič, Jože Oblak, Marjan Pograjc in Tomaž Pavšer. Šepetalki sta bili Marija Dolinšek in Anka Golob, razsvetljava je imel na skrbi Franci Gričar, sceno in kostume pa je oskr-

bel režiser. Komedijo so igrali 27. avgusta ter 3. in 4. septembra.

Willenpartova „Vnukinja“

„Slovensko gledališče Buenos Aires“ je uprizorilo v véliki dvorani Slovenske hiše v režiji Maksa Borštnika „Vnukinjo“, igro v 3. dejanjih, ki jo je napisal Marjan Willenpart. Premiera je bila 27. avgusta, ponovitve pa 28. avgusta ter 2. in 3. septembra (ta dan popoldne in zvečer). V igri so nastopili Maruška Batagelj (vnukinja), Radojca Šušteršič, Nataša Smersu, Mari Makovec, Milka Pezdir, Frido Beznik, Lojze, Marta in Irena Rezelj, Marko Urankar, Franci šurm, Gregor Batagelj, Maks Nose in Darjan šifer. šepetalec je bil Gregor Batagelj, luči in zvočne efekte je imel na skrbi Narte Kinkelj, sceno pa je izdelal Marko Jerman z Jožetom Cukjatijem in Nartejem Kinkljem. Delo, ki obravnava nekatera vprašanja iz našega izseljenskega življenja, je sporno in je izzvalo precej razpravljavanja; gledalci pa so bili edini v tem, da je bilo dobro igrano.

Dan slovenskih mater in žena

Zveza slovenskih mater in žena je priredila v nedeljo 4. septembra svojo vsakoletno prireditvev „Dan slovenskih mater in žena“. Prireditvev je bila v Slovenski hiši ob 4 popoldne in se je začela z mašo, med katero je Jože Škerbec govoril o vlogi žene in matere v družini. Spored v dvorani je povezovala ga. Ruža Šuc. Predsednica Zveze ga. Pavlina Dobovšek je govorila o položaju žene v današnjem svetu in o njeni vlogi v naši skupnosti; otroški zbor iz Slovenske vasi je pod vodstvom ge. Zdenke Jan zapel 6 pesmi; dr. Vinko Brumen je ob 60-letnici Krekove smrti govoril o nevidnem deležu žena pri vidnem delu in uspehu moških; otroški zbor je izvajal spevoigro Pegam in Lambergar, nazadnje pa je bila čajanka, med katero je bila izžrebana slovenska avba.

Oktobrsko srečanje Zveze je bilo posvečeno Karlu Mauserju. O njegovem sporočilu je govoril Jože Škerbec, njegove pesmi je pa recitirala ga. Pavči Eiletz.

Slomškova proslava

V soboto 24. septembra je bila v Slovenski hiši proslava šolskih otrok na čast škofu Slomšku, očetu slovenske šole, v okviru šolskega odseka ZS. Ob 4 popoldne je bila v cerkvi Marije Pomagaj sv. maša za raj. nadzornika Aleksandra Majhna, ki jo je daroval dr. Alojzij Starec.

Po maši je bila v dvorani najprej komemoracija za raj. g. Majhnom. O njem je govorila gdč. Anica Šemrov, šolski zbor Slomškove šole pa je pod

njenim vodstvom zapel dve žalostinki. Komemoracije so se udeležili tudi dijaki srednješolskega tečaja ravn. M. Bajuka.

Pravljlično igro v 5. slikah „Martinek Napuhek“ so lepo odigrali otroci Prešernove šole iz Castelarja, ki jo vodi gdč. Mija Markež, v režiji Mihe Gaserja.

Belokranjski večer

Odsek Zveze slovenskih mater in žena v Carapachayu je 24. septembra priredil „Veseli belokranjski večer“. „Večer“ je obsegal: pozdrav ge. Helene Gričar, predsednika Doma Alojzija Sedeja, recitaciji Metke Slabe in Andrejke Papež, govor Janeza Brule, nastop folklorne skupine iz San Justa (Tinka Urbančič) in večerjo z značilnimi belokranjskimi jedmi.

Obletnica Slomškovega doma

V nedeljo 25. septembra je Slomškov dom praznoval 16. obletnico blagoslovitve. Obletnica je bila posebej posvečena slovenski zastavi. Ob 11 se je začelo slavje z nagovorom Marjana Šifrerja slovenski zastavi, ki jo je nato blagoslovil msgr. Anton Orehar. On je tudi nato maševal. Med mašo je pel cerkveni zbor pod vodstvom organista Gabrijela Čamernika. Po skupnem kosilu se je ob 16 začel kulturni program, ki ga je napovedovala ga. Alenka Poznič: petje dekliškega zbora Gallus (ga. Anka Savelli-Gaser); pozdravne besede preds. Doma Ivana Makovca; otroški nastopi (Marija Novak, ga. Vlado Selan in ga. Ema Kessler); petje

šolskega zbora (gdč. Anica Šemrov); recitacija (Maks Nose, Alenka Smole in Janez Jerebič); prizor s sodelovanjem igralca Staneta Jerebiča, šolskih otrok in petjem zbora.

SKA

Na 5. in 7. kulturnem večeru (9. septembra in 14. oktobra) je predaval dr. Mirko Gogala o vsebini in potih evangelizacije; 6. večer je bil posvečen 80-letnici akad. kiparja Fr. Goršeta, o katerem sta govorila dr. Tine Debeljak in Nikolaj Jeločnik, potem pa je bil predvajan zvočni film „France Gorše v Kanadi“; na 8. večeru (22. oktobra) pa je bil razgovor z jezuitom Romanom Žužkom, profesorjem Vzhodnega inštituta v Rimu.

Kronanje Marijine podobe na Pristavi

V nedeljo 2. oktobra je bila na Pristavi v Castelarju slavnost kronanja podobe brezjanske Marije Pomagaj. Na slavnost so se tamkajšnji rojaki pripravili s tridnevnicco, pri kateri je pridigal dr. Filip Žakelj, in marijansko akademijo v soboto 1. oktobra. Spored akademije je bil naslednji: koncert Marijinih pesmi (Gallus), govor ge. Mirjam Rant in odrski prizor s petjem „Marija, pomagaj nam sleherni čas!“, ki ga je sestavil Zorko Simčič in pripravil Miha Gaser. V prizoru so sodelovali dekliški zbor Gallusa, Galus in Mladenke, Nadi Kopač, Mimi Kočar, Metka Gaser-Kopač, Marica Debevec, skupina otrok, Miha Gaser in Vera Zurc.

V nedeljo ob 10.30 je bila blagoslovitev in kronanje podobe, ki ju je opravil msgr. Anton Orehar ob asistenci dušnega pastirja Matije Lamovška. Botra kronanja sta bila ga. Ana Božnar in France Rant, napovedovalec obreda in med mašo pa France Pernišek. Kronanje je bilo na vrtu, nato pa je bila procesija v kapelo. Tam je msgr. Orehar blagoslovil še lesorez sv. Cirila in Metoda (Alice Fajdiga) in novi tabernakelj (Jože Žerovnik). Med mašo je pel Gallus (dr. Julij Savelli). Po maši je bilo skupno kosilo.

Obletnica blagoslovitve podobe svetogorske Marije

V nedeljo 2. oktobra popoldne so rojaki, ki so prišli v Argentino pred drugo svetovno vojno, in tudi mnogi povojni primorski rojaki obhajali 1. obletnico blagoslovitve podobe Marije s Svete gore pri Gorici v farni cerkvi sv. Rafaela, José Pedro Varela 5272, Buenos Aires. Najprej so bile pete litanije Matere božje z blagoslovom, potem pa je med mašo msgr. Anton Orehar podelil bolniško maziljenje 55 ostarelim rojakom. Pel je zbor, ki ga vodi organist štefan Drenšek. Po maši je bilo v dvorani predvajanje filma o lanski slovesnosti in pa filma „Fátima, upanje sveta.“

Počastitev Kreka v SLOGI

Kreditna zadruga SLOGA, ki ji predseduje Janez Amon, je ob 60-letnici smrti dr. Janeza Ev. Kreka, očeta slovenskega združništva, priredila spominski večer v soboto 8. ok-

toobra, na katerega je povabila predstavnik slovenskih ustanov in organizacij v Buenos Airesu. Na prireditvi, ki je bila v združnih prostorih v Ramos Mejiji, je govoril o Kreku dr. Vinko Brumen, Stanko Jerebič je recitiral del Župančičeve pesmi Naša beseda, ki se nanaša na Kreka, rezbar Jože Žerovnik pa je razstavil svoja najnovejša dela. Razstava je bila potem odprta do 16. oktobra.

25 letnica Baragove šole v Slovenski vasi

V soboto 8. oktobra je Baragova šola v Slovenski vasi praznovala svoj srebrni jubilej. Prireditvev je bila v Hladnikovem domu in se je udeležilo poleg krajevnih rojakov tudi učiteljsko osebje vseh slovenskih šol v Velikem Buenos Airesu. Program proslave je obsegal pozdrav predsednika šol. odbora Sreča Urbanije, petje šolskega zbora, deklamacije, folklorne plese, govor Dušana Šušteršiča, čestitke šolskega referenta ZS Franceta Vitriha in krstno uprizoritev „Škratca Rogateca“, ki ga je dramtizirala voditeljica šole ga. Zdenka Jan (navzoč je bil tudi pisatelj dramtizirane zgodbe Mirko Kunčič), izročitev cvetja krajevnemu učiteljsstvu ter pogostitev vseh navzočih. Naslednji dan je bilo s sv. mašo dopolnjeno jubilejno slavlje.

Obletnica Našega doma v San Justu

V nedeljo 10. oktobra je bila 21. obletnica blagoslovitve Našega doma v San Justu. Ob 8. zjutraj je bila

v stolnici sv. maša, ki jo je daroval msgr. Anton Orehar in med katero je pel mladinski zbor (Andrej Selan). Po maši je bil v Našem domu dopoldanski program s pozdravnimi besedami predsednika Našega doma Staneta Mustarja, besedo dekleta Anice Groznik in fanta Francija Štrublja ter dušnega pastirja dr. Alojzija Starca in s petjem šolskega zbora (Anica Mehle) ob spremljavi na citrah (g. Dacar). Popoldanski program ob 17 je obsegal: pozdrav St. Mustarja, govor Boža Starihe, recitacijsko-glasbeni prizor: Svobode bi napil se kot medice, ki ga je pripravil Frido Beznik z verzi Balantiča in Hribovska in izvajali deklamatorji Kristina Jereb, Nuška Belič, Metka Markovič, Marko Mustar, Janez Krajnik, Blaž Miklič in Franci Štrubelj in mladinski zbor (A. Selan). Z diapozitivi je sodeloval Jože Tomazevič.

Romanje Sanjuščanov

V nedeljo 16. oktobra je okrog 300 rojakov, članov slovenske verske skupnosti v San Justu, romalo v slovensko cerkev Marije Pomagaj. Med mašo je msgr. Orehar podelil zakrament sv. maziljenja 11 rojakom, vsi navzoči pa so zmolili posvetilno molitev presv. Srcu Jezusovemu in brezmadežnemu Srcu Marijinemu.

Izlet ljudskošolskih otrok

Učenci vseh slovenskih sobotnih šol Velikega Buenos Airesa so imeli v soboto 22. oktobra celodnevni izlet pod vodstvom svojega učiteljsstva. Izlet je bil v kopališčni park

Villa Albertina. Ob 9.30 jim je maševal dr. Alojzij Starc, ostali del dneva do večernih ur pa so preživeli z igranjem in športnim tekmovanjem ter se pod noč vrnili na svoje domove čisto utrujeni, a zelo zadovoljni.

Misijonska nedelja

Na misijonsko nedeljo, 23. oktobra, ob 50-letnici upostavitve Misijonskih nedelj in 25-letnici ustanovitve Južnoameriške Baragove zveze, je bila v Slovenski hiši misijonsko-Baragova proslava. V cerkvi Marije Pomagaj je bila ob 4 popoldne sv. maša, ki so jo z msgr. Antonom Oreharjem, ki je pridigal, somaševali lazarist Franc Sodja, dr. Filip

Žakelj, Marjan Bečan in France Bergant. Med mašo je pel Gallus pod vodstvom dr. Julija Savellija.

Po maši je bila ob petih v veliki dvorani Slovenske hiše proslava, ki jo je napovedoval Marjan Loboda. Na programu je bilo petje Gallusa, govor Ladislava Lenčka CM, deklamacija treh sonetov o Baragi Jožeta Vovka (gojenci Rožmanovega zavoda), recitacija Molitve indijskega poglavarja (Maks Nose), govor dr. F. Žaklja o procesu za Baragovo beatifikacijo in odrski prizor 10. podobe Jeločnikovega misterija „Eno samo je potrebno“ v izvedbi Misijonskega zavoda in misijonskega krožka iz Slovenske vasi v režiji L. Lenčka.

Obletnica „Našega doma v San Justu 10. oktobra. Na sliki recitacijsko-glasbeni prizor „Svobode bi napil se kot medicine“ v režiji Frida Beznika (foto Jože Tomaževič).

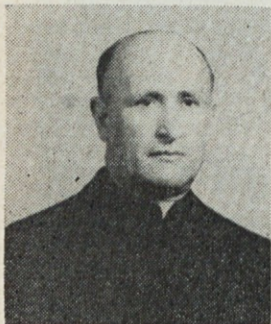

Slovenski duhovnik prof. Levstek – umrl

V petek, 21. oktobra 1977, je umrl v Córdoba slovenski duhovnik prof. Francé Levstek. Pridružil se je dolgi vrsti naših rajnih duhovnikov v Argentini. Prvi je bil Jože Kastelic, ki je umrl pod vrhom Aconcague leta 1940. Za njim so se zvrstili: Lovšin in dr. Odar (1953), Zajec (1955), Jerman (1956), Klemenčič (1957), Škulj (1958), dr. Ahčin (1960), Knafelj in Kolenc (1961), Ravnikar (1962), Smolič in Hladnik (1965), Kalan (1967), Radoš (1970), Merinik (1974), Košmerlj (1974) in Ogrin (1976). K tem bi lahko prišteli še: dr. Kladnika, dr. Jakliča, dr. Prijateljca, Rebersčaka in dr. Lenčka, ki so več let živeli in delovali v Argentini, umrli pa drugje.

Rajni prof. Francé Levstek je bil doma z Gore pri Sodražici na Dolenjskem. Rojen je bil 10. oktobra 1918. Smrt ga je doletela, ko je dobro vstopil v 60. leto.

Njegovo življenje je po času razdeljeno na dve dobi: evropsko in argentinsko. Osnovno šolo je obiskal v Sodražici in Ribnici, gimnazijo v Št.

Vidu nad Ljubljano, bogoslovje v Ljubljani. Mašniško posvečenje pa je prejel kot begunec v Zermanu pri Trevisu. Z njim so bili posvečeni še tile bogoslovci: Osana, Palčič, Pogarčar, Fale, Janežič in Zagoršek. Novo mašo je nato imel v begunskem taborišču v Monigu. To je bilo v tistih dneh, ko je slovenska Cerkev doživljala najtežji križev pot.

Po novi maši je odšel v Gorico. Na prošnjo dr. Alfonza Čuka je prevzel poučevanje v višjih razredih slovenskega malega semenišča. Čeprav se je dobro počutil, je vendar leta 1948 odšel v Argentino. Nekaj tednov je bil v San Luisu, nato pa je za dobrih 29 let, do smrti, odšel v Cordobo.

V Córdoba je bil ves predan duhovniški in profesorski službi. Deset let je poučeval francoščino in grščino v malem semenišču. Nato pa je po skrbni pripravi začel predavati filozofijo, najprej v velikem semenišču, za tem še na katoliški univerzi, do smrti pa na visoki šoli za profesorje. Obenem pa je bil tudi dušni pastir v generalni hiši argentinskih sester „Brezmadežnega spočetja“ in Slovencev v Córdoba.

15. avgusta 1975 ga je kordobski nadškof in kardinal Primatesta imenoval za kanonika. S tem imenovanjem je hotel izraziti hvaležnost za vse delo, ki ga je opravil rajni Levstek, obenem pa je hotel v zboru kanonikov, svetovalcev, imeti duhovnika, ki je razgledan, globoko veren in vdan Cerkvi.

Ves slovenski brevir je izšel

Avgusta je izšel zadnji zvezek beril molitvenega bogoslužja: Bogoslužno branje 5. Tako smo Slovenci dobili ves pokoncilski brevir preveden v slovenščino. Obsega dve knjigi Bogoslužnega molitvenika in pet zvezkov Bogoslužnega branja. Pripravil ga je s številnimi sodelavci slovenski medškofijski liturgični svet in izdal ljubljanski nadškofijski ordinariat.

Kaj bi bilo, če...

Slovenski kristjani modrujemo drug nad drugim, učimo vsak po svoje, napadamo vsakega, od preproste ženice z rožnim vencem v roki pa vse do škofov, pri vsem tem ne pozabimo na papeža samega. Napadamo duhovnike in njih pomočnike, vsak vidi samo, kako propada slovenska Cerkev, desničarji in levičarji, starokopitni in naprednjaki, mladi in stari. Tistih nekaj, kar je še ostalo res vernih, se pa čudi in ne more razumeti, da hočemo to našo dobro mater Cerkev porušiti in potem čakati, da znova vstane, seveda brez vseh nas.

Vsako leto je kljub oddaljenosti od Buenos Airesa (700 km) prišel med nas v Slovenko hišo. Pri srcu mu je bila cerkev Marije Pomagaj, pri srcu vse naše delo in življenje. Pol leta pred smrtjo, ko so bili že vidni znaki zavratale bolezni, je bil zadnjič med nami. Potem je kmalu onemogel in z vdanostjo in z velikim zaupanjem pričakoval Gospoda.

A. S.

Zanimivo: slovensko Cerkev so naši predniki čuvali, se za njo borili in delali, sedaj jo pa hočemo, ker ni zadosti, da jo uničujejo drugi, sami uničiti.

Slovenski duhovniki od škofov do zadnjega kaplana smo vedno pripravljene delati za evangelij, ljubimo svojo Cerkev, imamo pa veliko pomanjkljivosti in napak. Zato potrebujemo vas, laiki, da nam pomagate z dobroto in ljubeznijo ohraniti in poglobiti vero naših vernikov.

Lepo res prosim, ne napadajte Cerkve! Cerkev je naprej živeči Kristus. Rajši se je vsi oklenimo, mirno se pogovorimo, kako bomo svoje napačne poglede izruvali in kako vsi skupaj res bratsko delali v prenovi Cerkve na Slovenskem! (Družina, 14. avg. 1977.)

Slovenski romarji pri papežu

Posebno letalo je pripeljalo v drugi polovici avgusta v dveh poltistih skupini slovenskih invalidov in njihovih spremljevalcev v Rim. Tam sta skupini preživeli po teden dni in si ogledali zanimivosti svetega mesta. Pri splošni avdienci je papež obe skupini posebej pozdravil in posameznikom podelil spominske medalje. Slovenski romarji so v Rimu stanovali v Sloveniku in v karmeličanskem romarskem domu.

Nadškof Pogačnik na Višarjah

27. avgusta je maševal za romarje na Višarjah ljubljanski nadškof Pogačnik. Z njim so somaševali duhovniki iz matične, zamejske in zdomske Slovenije. Romarji so pri-

novice iz Slovenije

speli v 15 avtobusih in v mnogih osebnih avtih.

Tečaj organistov v Mariboru

V avgustu je bil dvodnevni tečaj za organiste mariborske škofije v Mariboru. Udeležilo se ga je 72 organistov in organistinj. Spored tečaja je zajemal teoretično in praktično izobraževanje pevovodij in tudi liturgično oblikovanje.

Pastoralni tečaji

21. in 22. septembra je bil v Ljubljani pastoralni tečaj s 330 pastoralnimi delavci. Predavatelji Janko Bohak, Ivan Albreht in dr. Lojze Šuštar so z različnih vidikov govorili o zakramentu sprave. Že prej je bil ob dobri udeležbi tečaj tudi v Vipavi, Mariboru, Celju in Murski Soboti.

70-letnica kronanja podobe brezjanske Marije

Dvodnevna praznovanja 70-letnice kronanja milostne podobe Marije Pomagaj na Brezjah v začetku septembra se je udeležilo okrog 7000 romarjev. Slovesno mašo je opravil

ljubljski nadškof Pogačnik. Nad 200 pevcev 12 združenih pevskih zborov kranjske dekanije je spremljalo bogoslužje na prostem pred cerkvijo. Romarji so se s posebno povetilno molitvijo izročili Marijinemu varstvu. Prostor pred cerkvijo je bil okrašen z venci, rožami, mlaji, velikimi napisi in „šotorom“ z daritvenim oltarjem. Pri bogoslužju so sodelovali otroci, mladina, bolniki, invalidi, moške in žene.

Prenovljena cerkev na Brezjah

Brezjansko cerkev so v zadnjih letih prenovili (na novo oblikovan prezbiterij z oltarjem k ljudstvu, ambon, novo stopnišče, nova tla, malo dvignjena) pod vodstvom arh. Toneta Bitenca, zakonca Bergant sta pa obnovila zlatenje dekorativnih letev in kapitelov. Nazadnje je Maks Bergant prenovil tudi milostno kapelo. Od oltarne menze je v lipovem lesu okoli podobe Marije Pomagaj razvejal variacije akantovega lista v višino in širino zadnje stene kapele. P. Roman Tominec meni, da gre za izjemno rezbarsko umetnino, mnogi romarji se pa pritožujejo nad spremembo.

Zborovanje katehetskih strokovnjakov

Slovenski katehetski strokovnjaki (Metlikovec, Dermota, Janez Oražem, Valenčič, Bertoncelj, Podberšič, Snoj, Uran, Ambrožič, Marija Sraka, Rojnik) so se zbrali od 16. do 20. avgusta na delovnem srečanju v Želimljem z namenom, da bi pripravili uvod v okvirni katehetski na-

črt za sodobno oznanjevanje in pozneje podroben načrt za katehizacijo predšolskih, šolskih, pošolskih in odraslih.

Smrti duhovnikov

Franc Hrovat

18. junija je umrl Franc Hrovat, duhovni oskrbnik v samostanu redovnic notredamk v Trnovem — Pirška Bistrica. Rodil se je 1900 v Srpeniškem Logu in bil 1923 v Gorici posvečen v duhovnika. Po enoletnem kaplanovanju v Postojni se je pojavila blažja vrsta epilepsije, ki ga je spremljala vse življenje. Od tedaj je bil 51 let za hišnega kaplana pri notredamkah v Trnovem. Bil je iskan spovednik.

Janez Voljč

19. julija se je na severni steni Triglava smrtno ponesrečil župnik Janez Voljč skupaj z dvema fantoma iz starotrške fare. Rajni Janez Voljč je bil rojen 27. novembra 1934 na Vrhnikih pri Ljubljani, bil posvečen v duhovnika 29. junija 1962, župni upravitelj v Starem trgu pri Ložu pa je postal 1970. Obenem je oskrboval tudi župnijo v Babnem polju. Nenadna smrt značajnega in priljubljenega duhovnika je silno pretresla starotrške farane in njegove stanovske tovariše. Njegov oče je bil od maja 1945 begunec v italijanskih taboriščih in po 1948 izseljenec v Argentini, kjer je ostal do sinove nove maše. Tedaj se je vrnil v domovino, kjer so ga oblasti šikanirale in je potem kmalu umrl.

Jože Vošnjak

23. julija je umrl, zadet od srčne kapi, Jože Vošnjak, župnik v št. Janžu v Rožu na Koroškem (Avstrija). Pokojni se je rodil 3. januarja 1912 v župniji sv. Jurij pri Celju, duhovnik je postal 1937. Do okupacije je deloval v mariborski škofiji, v vojnih letih nekaj časa v ljubljanski in nato v goriški do 1957. Zadnjih 20 let je posvetil koroškim Slovincem. Bil je vzoren duhovnik in povsod izredno spoštovan in priljubljen. Bil je tudi urednik verskega tednika na Koroškem Nedelja.

Lojze Mav

25. julija so v Ljubljani pokopali duhovnika Alojzija Mava. Mav je bil rojen 1898 v Grobljah pri Domžalah, vstopil 1920 h lazaristom, bil 1924 posvečen in deloval 6 let v Ljubljani in pri sv. Jožefu v Celju ter postal cenjen spovednik in pridigar. Ko so ga predstojniki poslali v Beograd, na Čukarico, je prišlo tam do mučnih nesporazumov in hudega trpljenja. L. 1938 se je vrnil v Ljubljano in bil pri frančiškanih za organista. 1960 je bil sprejet v kler ljubljanske nadškofije.

Mav je znan zlasti kot skladatelj, čeprav je bil samouk. Zložil je nad 1000 skladb, največ cerkvenih, a tudi svetnih. Znane so njegove latinske in slovenske maše, evharistične, božične, velikonočne, mašne in zlasti številne Marijine pesmi (med drugimi: Marija, mati moja; Mati moja, venec pletem; Lučke gorijo). L. 1966 je izdal za vse leto Prazniške mašne speve za glas in orgle in v

zadnjem času vse spremenljive dele sv. maše. Med svetnimi skladbami je znana mladinska opereta Angel z avtom.

Mavove skladbe so izredno melodiozne, pevne, oblikovno jasne in res osvajajoče, saj izražajo pristno slovensko občutje in domačnost.

Jože Koglek

30. julija so pokopali v škočjanu ob Klopinskem jezeru na Koroškem župnika Jožeta Kogleka. Župnik Koglek je izšel iz župnije šmarjeta v Rožu (1905), bil 1930 posvečen, deloval kot kaplan v Dobrli vasi in Rožeku, 1938 pa postal župnik v škočjanu, kjer je deloval do smrti, le od 1941 do 1945 je bil izgnan iz župnije. Prenovil je podružne cerkve in se letos lotil dozidave nove župnijske cerkve. Slovencem v župniji je bil velika opora.

Franc Rakun

3. septembra je umrl dolgoletni framski župnik in letošnji biseromašnik Franc Rakun. Rojen je bil 1892 v Rečici ob Paki, posvečen 1917 v Mariboru, kaplanoval pri sv. Emi, v Žetavah, Majšpergu, v Pišecah, Radljah in na Hajdini. Od 1931 je bil za župnika v Framu vse do 1974, le med okupacijo je bil v izgnanstvu.

Janez Bobnar

30. avgusta je umrl upokojeni župnik Janez Bobnar, nečak matematika dr. Ivana Knifca, rojen v Hrašah pri Smledniku 1915. V mladosti je bil kovač, potem je končal srednjo veterinarsko šolo in 1955 kot 40-

SODELAVCI DŽ 1977

Prof. Božidar Bajuk, Marjana Batagelj, Franc Bergant, dr. Vinko Brumen, dr. Tine Debeljak, Tone Dejak, inž. Jernej Dobovšek, Pavlina Dobovšek, Zdenka Gornik, Franc Grom, Avgust Horvat, Vladimir Kos, Jože Košiček, dr. Marko Kremžar, dr. Jože Krivec, dr. Alojzij Kukovica, Mirko Kunčič, Albin Magister, Milan Magister, Gregor Mali, Karel Mauser, Metka Mizerit, msgr. A. Orehar, Roman Rus, Rudolf Smersu, Franc Sodja, dr. Alojzij Starc, Anica Šemrov, Jože Škerbec, Marijan Šušteršič, Iva Vivod, Joža Vombergar in Stanko Žakelj.

Platnice in stalna zaglavja je izdelal Stane Snoj.

Fotografije so prispevali: Foto Alpe (Marjan Pfeifer), dr. Jože Dobovšek, Franci Draksler, Marko Fink, Kazimir Keber, Jaka Kočmur, Franci Korošec, Ivan Makovec, Tone Mizerit, Oskar Pavlovčič, Janez Štirn, Marijan Šušteršič in Vinko Žakelj.

Vsem sodelavcem se DŽ zahvali in priporoča še za naprej!

leten vstopil v semenišče ter bil 1960 posvečen. 1961 je prevzel faro Leskovic (7 let), 2 leti je bil potem župnik v Čemšeniku, nato pa je 4 leta upravljal župniji Blagovico in šentozbolt. Pred dvema letoma je hudo zbolel za poapnenjem žil in so ga domači vzeli v oskrbo.

Praški apostolski administrator kardinal František Tomašek se je junija po večtedenskem bivanju v Rimu vrnil v češko prestolnico. Po vrnitvi iz Rima je priredil v nadškofijski palači blizu Hradčanov slovesen sprejem za pomembnejše državne predstavnike. Kaj takega se pod sedanjim komunističnim režimom še ni zgodilo. Julija je podelil mašniško posvečenje 24 diakonom iz Češke in Moravske. Vse to priča o nekem popuščanju napetosti med Cerkvijo in režimom. Prve tedne junija je prišel iz Rima p. John Bukovsky, sodelavec nadškofa Casarolija, in obiskal 6 škofij, ki nimajo rednega škofa. Papežu je po vrnitvi podal podrobno poročilo.

V Rimu pravijo, da je prvi pogoj za ureditev odnosov med Cerkvijo in državo državno priznanje škofov v vseh škofijah. Od 13 škofij jih je 8 brez škofa, dve upravljata apostolska upravitelja in le 3 imajo rednega voditelja: škofiji v Banski Bystrici in Nitri na Slovaškem ter apostolska administratura v Trnavi pri Bratislavi. V Pragi sami že 20 let ni nadškofa. Zadnjega od papeža imenovanega nadškofa Jožefa Bera na je vlada konfinirala v neki češki vasi. L. 1965 ga je papež imenoval za kardinala. Dovolili so mu iti v Rim, v letalu pa je zvedel, da se ne bo smel več vrniti. Tako je 1969 umrl v Rimu. Od takrat upravlja praško nadškofijo Tomašek, ki ga pa vlada nikoli ni hotela priznati za nadškofa.

29. junija so na Dunaju objavili besedilo daljše listine, ki jo je večina evropskih škofovskih konferenc nasloвила vernikom, politikom in vsej evropski javnosti. Listino, ki so jo zamislili kot prispevek Cerkve k iskanju samostojne evropske poti v prihodnost, je sestavila deloma skupina, ki sta jo vodila kardinala Höfner iz Kölna in König z Dunaja. Podpisali so jo zastopniki škofovskih konferenc Belgije, ZR Nemčije, Velike Britanije, Francije, Irske, Jugoslavije, Luksemburga, Nizozemske, Avstrije, Portugalske, škotske, Švice, skandinavskih dežel in Španije. V začetku se listina ustavi ob zgodovinski vlogi Evrope, pri kateri je zelo veliko pomenilo krščanstvo. Evropa je danes politično razdeljena in svetovnonazorsko razklana. Težave bodo premagali le, če se bodo narodi odrekli grobi sebičnosti, željam po politični in gospodarski nadvladi ter skupaj iskali najprimernejših rešitev. Samo tisti resnično služijo miru, ki so pripravljeni sodelovati mimo vseh nasprotovanj in razlik. Prizadevanja za združevanje Evrope so prizadevanja za mir. Odreči se je treba vsakršnemu varuštvu in zagotoviti popolno enakost vsem državam kot tudi spoštovanje zgodovinsko pridobljene samostojnosti posameznih narodov. Deželam v razvoju je treba nuditi ne le gmotno pomoč, temveč tudi življenjske vrednote, ki so zasnovane in so zrasle na krščanskem pogledu na svet. Brez spoštovanja teh vrednot ni mogoč mir.

KJE JE KAJ

ADVENT IN BOŽIČ	Voščilo DŽ za božič ..... 641 Adventni čas v naših družinah (Bož. Bajuk) 642 Advent (Vladimir Truhlar) ..... 646 Naš božič v zdomstvu (Božidar Bajuk) ... 650 Božična sreča: Srečanje človeka z Bogom (Karel Mauser) ..... 654 Božične pesmi (Marjan Jakopič) ..... 658 Zgodba o dreveščku in jaslicah (Jože Krivec) 659 Družinski božič (Milena Merlak) 664
VERSKI ČLANKI	Notranja lepota božje Matere (nadškof Po- gačnik) 647
60-LETNICA KREKOVE SMRTI	„Moj“ Evangelist Krek (Vinko Brumen) . 665 Ob Krekovem pogrebu (Ivan Cankar) ... 669
NAŠA VPRAŠANJA	Rojakom v domovini (NO za Slovenijo) ... 671
SODOBNA VPRAŠANJA	Junaki današnjega časa (Naša luč) 674
RAZNO	Izs. duhovnik Tone Dejak o delu med rojaki v Franciji ..... 676 Dr. Fr. Mihelčič, vzgojitelj delavske mladine (—šič) ..... 683 Sodelavci DŽ 1977 698
ROMAN	Izseljenci (Johan Bojer — Božo Vodušek) . 685
NOVICE	Med nami v Argentini ..... 689 Duhovnik prof. Fr. Levstek — umrl (A. S.) 694 Novice iz Slovenije ..... 695 Svetovne novice 699

ador de la Nueva Alianza

Dios. Es "el" Hijo de Dios, de una manera que es también verdadero hombre, semejante a los Hebreos. Jesús es el Mesías, es decir, de Dios, anunciado por los Profetas. Es "el" como El se llamaba habitualmente a sí mismo, "celestial", que viene de parte de Dios para

unión de la manera más perfecta Dios y los hombres. Humaniza lo divino que se divinice lo humano. En las distancias que nos separan de Dios. En El los puentes con toda clase de bienes espirituales. Como san Pablo. Jesús unió los extremos, tendió el puente de orillas. O mejor dicho, El es el puente entre Dios

No hay otro Mediador fuera de Jesús

que nuestra Alianza con Dios esté ahora centrada en Él porque la Ley fue dada por Moisés, pero la verdad nos han llegado por Jesucristo, nos dice san Juan. Nos asegura: Yo soy el Camino, la Verdad y la Vida. No al Padre, sino por mí. Con razón entonces, afirmaba san Juan: No existe bajo el cielo otro Nombre dado a los hombres por el cual podamos alcanzar la salvación.

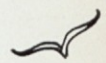
Si nos llamamos cristianos, debemos tomar conciencia de lo que es Cristo y actuar consecuentemente. Está bien venerar a los santos predilectos de Dios, que son los Santos —sobre todo, a la Virgen María— e implorar su intercesión. Pero solamente por medio de Cristo, Dios llega a nosotros y nosotros llegamos a Dios. Hay un solo Dios y un solo Mediador entre Dios y los hombres: el hombre El también, que se entregó a sí mismo para que nosotros nos recorda san Pablo.

duha
živl

je slovenski
izdaja knzov
ureju
Editor res
Orehar —
1407 F
Registro

Tiska V
110

ARG
Ram
ZDA
Av
Slo
ST
U
I

JASLICE — KRIŽ — EVHARISTIJA

trizvok najlepše melodije iz večne himne:

„BOG JE LJUBEZEN“

Če pod težo križa zdvajamo, pred jaslicami zajamemo pogum, v evharistični daritvi pa se napijemo ljubezni božjega Deteta in križanega Odrešenika.

Ko bomo ob jaslicah svobodno in neovirano uživali božično veselje, se z gorečo ljubeznijo spomnimo sobratov, katerim je pristop do jaslic in do oltarja zaprt, da jim je ostal samo še križ.

Škof dr. Gregorij Rožman

(slovenskim duhovnikom za božič 1952)